Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sēfer Tôrat Kōhănîm

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Fîordâ [Fürth], 451-452 [1690/91-1691/1692]

תופתוש תקולח תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11660

Visual Library

מאירת עינים חושן משפט קסט קע הלכות שותפים בקרקע שפתי כהן רש

קסט א מי שיש לו בור עם מים מוכנסים או מים שיש שקנאוהו מבעל הבית בכסף, או שנפל בפלגו שם והוקנה כיצד בשעת פלוקה שיהיה לו דרך בית שבירו: ב אלא ביום דמסתתא לא נתרצה לו לקוח בלילה ממעתו ולפתוח לו: ג וכל א' עושה מפתח כו' פי' מסגרת, וסוגר בו הדלת של הבור ובנתרא מפורש בטע"ה דבשל בבור עושה המסגרת כדי שלא יפלו מתוכו מי שרצה בלי רשותו ובעל הבית עושה מסגרת משום שם' אשתו ור"ל אם יכנס שלא יוכל לסלוק כלי מפתח דבעל הבית שיפת' בו מסגרתו ואם יכנס בשאר בעתיו יהיה כתפס בנכס ג'ורגם ערמתו ואף אם לא יוכנס עתה מ"מ שעולם יבשדוהו ככך כ"כ סב"י (ומ"מ אם יש לו אור שם דרך לבנם שם בלילה יכנס שם) אבל משום שבד בגיבת בלו מכיתו לא היה צריך לפשות מסגרתו דהא אשתו דבעל הבית הוא שם תמיד ומשמרתן וכן בפיר"ש: ד ולא להבנים תגרים פי' הלוקחים ממנו ירקו' ה והתיצון זורע כו' ואף שבזריעה תעבר קצת הבליבה שלא יוכל לילך בתוך לניכתו מ"מ כיון דהוא באמצע שדיהו יהיה לו הפסד גדול אם לא יזרעו ומשתמש אדעתא דהכי דוקא בתן לו דרך בל"ה שיהיה לו רשות לזרוע שם משא"כ בשדרך הוא מן הצד דאין לו הפסד בל כך ומשתמש נתן לו לבליבה לבדה אין לו לזרעה ומ"מ מסיים בזה הטור ז"ל ובניהן אינן יכולי' לזרוע וכן הוא במשנה ופירש"י וכ"ל הפוסקים ונם הרמב"ם בספ"ו דשכני' מסיים וכתב בזה ז"ל וכל א' יש לו לעבר על שכירו בזריעת הדרך שנתן לו מן הצד עכ"ל ומה שנדפס בס"ע ובניהן רשאין כו' הוא ט"ס וצריך להגיה תיבת אינם רשאים וכן הוא בדפוס הס"ע היבנים וק"ל:

קע א מתקנת עם העליונה דבל זמן שלא בתוקן כראוי מקום מרוצת המים לא יוכל לבא המים למטה ובמלא שתיקון העליון הוא טובה להתתתון מתנה משא"כ תיקון התתתון הוא רעה לעליון דבשאינו מתוקן מרוצת המים שלפני התתתון ממנה יפארו המים עומדים לפני העליון ויכול להשקות ממנו שדיהו ולתלאות ממנו כורו טפי והשיפך הוא בלינור שמהלך בתוכן מים שפוכין מון לעניות וכמ"ש המחבר לעיל סי' קס"ח והטור כתבו שם ונם בסימן זה ע"ש ב ג ב משקין על הבדר פפ"ר שם ביארתי לשון הטור וממנו יתפרשו נ"כ לשון המחבר שהתתיק בקיצר לשון הרמב"ם והוא דמ"ש המחבר בני נהר משקין על הבדר ר"ל בשאמת המים מוכנת על פני הבדות ומשקין ממנה דרך הליכתה כולן משקין על הבדר ואין התתתון יכול למחות בעליון שלא למלאות ממנו להשקות שדהו עד שישקה הוא תחלה אף אם נהר שדרכו שכלה המים בדליות העליונים על הבדר קודם שירד למטה אבל העליון אין לו להקפיד על התתתון כמ"ש בסמוך • ומ"ש רנש ז' כו' עד כל המתנבר וכה בנתרא פליני ביה רב ושמואל ברב אחר שתתי ישתו פרישא ע"י שכירה דאחרי' לעליוני' הנהר בפשוטו ילך ואין לכם דין לבבר עד שהשקו אנשו שדותיהן ע"י שכירה (כי לעליונים אין מזיק שכירה בתתתוני' מאחר שנבר בלך ופנר המים מע"פ שדותיהן ושכירות העליונים מזיק לתתתונים ממנו מ"ה אני לעבר עליהם בלשכרו) ושמואל סבר דאין התתתונים יכולין לעבר על העליונים משום דיש להן זכות ושעבוד דהן מקדמין להמשך המים ובא שמוך להן תחלה דקודם זכי ומשני שיש שכרה לבאן ולבאן פשקה הנמרא דבל דאליה נבר ומל' הטור והרמב"ם והמחבר שבתבו כל שהתנבר כו' משמע דאם נברו האחצעים יכולין למחות בעליונים מלשכרו ונם לא יניחו לירד המים להתתתון עד שישקו שדיהן תחלה ואף על נב דבין לרב כין לשמואל העליונים או התתתונים יש להן זכות ושעבוד יותר מהאחצעים וכ"ל מבל מקום כיון דלא אישפק בלבתא בתאן יכול האחצע לבטעון ולדחו' העליונים בחמרו דהלבה כרב דתתתון הוא קודם ומחילה נם זכותו דהאחצעי יותר מהעליון • ולתתתון יכול לדחות בחמרו דהלבה בשמואל וכיון דאישפקא הלבתא בל דאליה נבר שכירה ליה דיבל לבטעותן נמי דאם לי נבור היר ומה לי נבורה בהסע' ושעבוד כי אף לבנמרא איתא דאנ"ל אחר לר"ב שימי בני תרי עבדת לי ולא נהנה מהשירות שכירה ליה לרמב"ם ורבינו דלמידת שכירות עבדה ולא בהתוספות שבתבו שאן הדין לא רצה לבנות עיין פרישה מה שבתב עוד מזה: ג והנהר מושך בו ע"פ הלבו כ"כ הטור ועד"ר שם בתבתי שמדברי הרי"ף והרמב"ם לא משמע הבי אלא אפילו אם שבר בלד הבור יכולין לאשבו לבורו ולמלאות תחלה מפני דרבי שלום והמחבר נמשך אחריהן ובבר ביאר הראב"ד והמ"מ והב"י דבריהן אבל בפשוטו של הנמרא לא משמע הבי ובתו שבתבו בדרישה ומ"ה נראה דהגיה מור"ם ובתב מדברי המחבר והנהר מושך בו ע"פ הלבו • אבל מ"מ קשה דלא הל"לל בן לפרש בו דברי המחבר אלא הל"לל בן בלשון י"א ועי"ש ° בע"ם שדברין * מעורבבים ומושפעים ואינה מובנים לי מ"ש בספיק זה ודו"ק:

קעא א אחר שקונה בו' הטור מביא לשון הרמב"ם זה בפ"ם זה ועמ"ם שם ומ"ם המחבר

בסמוך

קסט ב ודוקא בור בו' ום"ת בל אחר דרך מפתח לתדר כ"ב הע"ת ועיין שם:

קע ב משקין על הבדר בו' עיין בסמ"ע ס"ק ב' ובסמ"ע מתבבר בני נהר משקין על הבדר ר"ל בשאמת המים מוכנת על פני הבדות ומשקין ממנה דרך הליכתה בו' וכן פי' רש"י ותוספות וב"ב ברת ויש ובני' בל"ה ודלא בבי"ת בפי' דבני הטור ורמב"ם ורו"ק ונם קוטיות הס"ם תדלא מוקי בתמיזל מוכח בן ומ"ם הב"ח ע"ז הוא תמוה דאם בן בם לפי' קשה דיותר יש סברא בהסלבת ע"פ בורו מיתת' בילפי בר ישא מבילי מיזיל ודו"ק:

קעא ב אם שנים שקנו מאמר בו' ודעת הר"י הלוי והראב"ד וכ"י בשם רבי' יונה והרא"ם דאין דינא דבור מיבור בשותפין שקנו עיין בטור וב"י לקמן סעיף ל"ב עיין בתשו' מהרא"ן סימן פי' ע"ה:

ג אינן

קע גנות המסתפקות ממעין אחד ובו שני סעיפים:

א חמש גנות המסתפקו' ממעין ונתקלקל המעין כולו ב מתקנו' עם העליונ' נמצאת התחתונ' מתקנת עם כולם ומתקנת לעצמה והעליונה אינה מתקנת אלא לעצמה:

ב ° (ל' רמב"ם ספ"ב מהשכנים דין י') בני הנהר ג (ב) משקין על הסרר רצה אחר לסכור כדי שיחזור לו המים וישקה תחלה ואח"כ יפתח ואחר רוצה להשקות תחלה כל המתגבר זכה ובור שהו' קרוב לאמה ד (והנהר מושך בו ע"פ הלבו) ° (טור ס"ג) מתמל' ראשון מפני דרכי שלום (וי"ל ° (המ"מ שם ופרבב"ם) דוקא קרם בור לאחת אבל אינבא לא)

הלכות חלוקת שותפות

קעא ואיזה דבר שהשותפין כופין זה את זה לחלוק וכל דיניו ובו יז סעיפים:

א ° (ל' סרמב"ם בפ"ב מהשכנים ר"ב) ב אחר הקונה מחבירו חצי שדהו (ב) או ב' שקנו מא' שדה או שירשו או שניתן להם במתנה או שהחזיקו בו מהפקר וביקש אחד מהשותפין לחלוק וליטול חלקו לבדו אם יש באותו קרקע דין חלוקה כופה את שאר השותפין וחולקין עמו ואם אין בו דין חלוקה אין אחד מהם יכול לכוף את חבירו לחלוק וכן הדין במטלטלין הנ"ב ° (רשב"ם סי' תקל"ו) ואם היה בו דין חלוקה וקבלו קנין שלא לחלוק אינן

בסימן ס"ט. וס"ס כאן לו סירסו כו' כ"כ נס הטור וחסס דכנוד אינוד יס דעות שסחלקין כין ירושה לקנייה כמ"ס הטור כסל"נ קמ"ל דכחלוקה הכל מודי דאין חלוק ביניהן ועפ"ר: כ אינן יכולין לחזור כהן סס סיים כתשוב' וכתב ו"ל ולא אחרינן דהוה קנין דברים כעלמא עכ"ל ואפי' כחלוקת חצר דמדמה הטור בסי' קכ"ו היינו לסי' קוטרא דלא מהני כיה חזקה ע"ס כס"ס מ"מ קנין מהני ליה וכמ"ש הטור כסי' קכ"ה כסס"ל וגם המחבר סס: נ וכן רבים היושבים כו' הסי' וכן לו כדקדוק כתבו מור"ם סאין דמיון לדין הנפכיו ואדרבי' בקמיית' קאמר דאין יכול למחזי' בכה לסנות וכזה כת' דיכו' למחזי' גם בד"מ לא כתבן כל' דמיון יש' אלא כל' ויוד כתב כו' דסניכן תשו' הרא"ם ניכהו ע"ש: ד

אינן יכולין למחזי' כהן ואפי' כחלוקת חצר דמדמה הטור בסי' קכ"ו היינו לסי' קוטרא דלא מהני כיה חזקה ע"ס כס"ס כס"ס וגם המחבר סס עכ"ל אמ"ש ואפי' מהני לא קנין מהני וכמ"ש מור"ם בסי' קכ"ו ס"ה בהג"ה וזהו תדברו הרא"ם: נ יניע לאחו' שבהם כו' עיין מ"ש לעיל סי' קס"ו ס"ב ס"ק ו': ד וכן אם רוצי' לחלוק כו' עיין בתשו' ר"ש בסימן קכ"ב בחריכות שסיג על המ"ס עיין בתשו' מני"ם ס"ב סי' ער"ב:

ס אחר

ג (ג) אינן יכולין לחזו' כהן (רשב"א סי' תתקי"ז) ראוכן וסחשון שיש להן מקומות בבית הכנסת זה אצל זה וראוכן רוצה לעשות מחיצה ביניהם ולהכניס המחיצה בתוך שלו וסחשון רוצה לעכב שאחר שאם יעשה מחיצה המקום יהיה דחוק הדין אם ראוכן • (הרא"ש כלל ס' סי' נ') ג וכן רבים היושבים על הספסל אע"פ שכ"ה והיושב בראש רוצה להוסיף עוד מקום אחד אצל מקומו והיושב אצלו רוצה למשות בחצרו שעכשיו הוא שני אצל הראש ואם יוסיף יהיה שלישי הדין עמו ויכול למשות (הרא"ש שם סי' ד') ועיין לעי' סי' קס"ב מדיני מקומות בבית הכנסת:

ב בר"א כשאין אחד מהם מכיר את חלקו במקום שרבים שותפין בו אלא יד כולם משתמשים בכל הסקי' אבל אם היה אחד מכיר חלקו אע"פ שאין בו דין חלוקה כופה כל אחד מהם את חבירו להבריל בין חלקו לחלק חבירו כדי ד שלא יזיקו זה את זה בראייה: (סמ"ע שם)

ג • (שם נרמב"ם ו"ד) איזהו דין חלוקה כל שאלו יחלק לפי השותפין ס (ג) יניע לאחות שבהם חלק ששם הכל קרוי עליו אבל אם אין שם הכל קרוי על החלק אין בו דין חלוקה ביצר כל חצר שאין בה ד' אמות על ד' אמות פרוצעת ו חוץ מד' אמות של הפתחים אינה קרוייה חצר • (טור ס"ס קע"ג) וכל שדה שאין בה כדי זריעת תשעה קבין אינה קרוייה שדה ז וכל גנה שאין בה כדי זריעת חצי קב אינה קרוייה גנה וכל פרדס שאין בה כדי זריעת ג' קבין אינה קרוייה פרדס לפיכך אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד' אמות לכל א' ואחר מהשותפין ולא את השדה עד שיהא בו זריעת תשעה קבין לכל א' ולא את הגנה עד שיהיה בה חצי קב לכל א' וא' כד"א בא"י וכיוצא בה אבל בבבל וכיוצא בה אין חולקין את השדה ח עד שיהא בה כדי חרישת יום ליום וכדי חרישת יום ליום ולא את הפרדס עד שיהא בה ל"ו אילנות ליום ו"ו אילנות ליום כדי עבודת ארם א' ביום א' ושדה שמשקים אותה בכלי עד שיהא בה כדי שימלא הפועל יום אחד ליום ויום אחר ליום:

כנס • (מרדכי פ"ק מסוגל כסס תוכר"ס) היה בו דין חלוקה ומכר אחד מהן לשנים או הוריסו לשני בניו ואין לא' מהן כדי חלוקה אינן יכולין לעכב מלחלוק דלא עדיפי מנכרא דאתי מסתתיה היה ד' שותפין ביחד לכ' יש להן שיעור חלוקה ולכ' אין להן שיעור חלוקה • (כתשו' מיי' דס' קנין סימן י"ר) ס הכ' שיש להן כדי חלוקה נוטלין חלקן והכ' המחברים נסמרו שותפין ואפילו אחר מ' מאותן שאין לו כדי חלוקה תנו לי נ"כ חלקי וא"כ יסאר לרביעי פחות מכדי חלוקה וכדי לבטל החלוקה אחר כן אין שותפין לו נ' שניו שותפין בבית לכ' היה להן כדי חלוקה ולאחד אין בו כדי חלוקה וקנה מ' מן השנים חלקו של אחד שאין לו כדי חלוקה אין יכול לבטל החלוקה אע"פ שהמוכר היה יכול לבטלה: • (שם ומרדכי סוף כתובות רף תקפ"ו):

ר • (טור בשם הרמ"ם פ"ג) יש מי שאומר שאם יש לו אצלו קרקע הראוי להצטרף עמו ו יכול חבירו לכופו לחלוק:

ה • (שם בשם הרמ"ם) יש מי שאומר שאם באים לחלוק בית או (חצר) אע"פ שיש בו כדי חלוקה אם אין בו כדי שיגיע לכל אחד דרך בפני עצמו שלא יצטרך לעבור על חלק חבירו אין בו דין חלוקה:

בנה ו"מ עוד דבעינן נ"כ שיוכל להסתחם בחלקו כל מה שהיה משתחם בכולו כגון אם היה מרחץ או בית הבשלה צריך שיהא נ"כ בחלקו • (כ"י בשם הרא"ש ורשב"א סי' תתקנ"א) (ד) וכן אם רוצים לחלוק בית שיש בו דין חלוקה והבית יהיה בפסד ונגרע אין יכול לכוף חבירו כל שנראה לב"ד שהפסד יותר מקומם • (מ"ש סי' ס"ו) וכן אם אין בו דין חלוקה ויש קומה רבה ואם יקלישוה יהיה בו דין חלוקה אם נראה לבית דין שאינו מזיק לבנין כופין זה את זה לחלוק • (כ"כ בתשו' מיי' שם סי' ר"ר) ובית שיש בו דין חלוקה אם יחלקוה לרשבו אבל אם יחלקוה לאחרו לא הוי דין חלוקה הולקין לרשבו • (שם ובסי' ר"ו) ואם יש בלד אחד בנייניס ובלד שני אין כל כך בנייניס • (שם) (או בלד א' ר"ס ובלד א' כימטא) מעלין בבסיס עד שיהיו הפלקים שוים ובכל כדי שלא יצטרכו לסחר הבנייני' ולהפסיד אבל מדעת שניהן פושין כמו שירצו: ו אחד

ס יניע לאחות שבהן כו' אם היו הרבה מהשותפין בחצר או בשדה ולא יש בו חלק קטן כולם מעכבים חלוקה בשביל הא' שאין בו כשיעור: ו חוץ מד' אמות של הפתחים כו' לקמן בס"ס קע"ב יתבאר משפט ד' אמות שלפני הפתחים שבותנין לכל פתח הבתים: ז

ז וכל גינה שאין בה כדי זריעה חצי קב כו' כן הוא בת"מ ובתבו הטור לקמן בסי' רי"ח וכאן הסמיטו ועיין פרישה שם כתבתי טעמו מהו דאין בוריעה חצי קב כדי עבודת יום לפועל והטור לא נקט אלא שיעור דמ"ל דתלו אלוקתן בנמרא בשיעור עבודת פועל ליום ע"ש: ח עד שיהא בו כדי חרישת יום לזה בו' מהו דאין פועל בשכר לפחות מיום א' ואם אין מניע לחלקו לכדי פעולת יום א' מוי יפסיד שצריך לשלם לפועל בעד יום שלם אבל אם מניע חלקו לכדי פעולת יום ומני מולקין אע"פ שאין מניע לכדי פעולת ב' ימים דפועל בשכר לזה ועפ"ר: ט הכ' שיש להן כדי חלוקה נוטלי' חלקן כו' ה"ט כיון דמסתתא ניחא לב' האחרים אלא ליטול כל א' חלקו כי אין בו בשיעור משא"כ בשהו' אחד דיכולין להסתחם בו בל אחד בוחנו שיקבעו בניניהן או יסכרוהו יחד ויחלקו שכירתו (וכמ"ש הטור והמחבר בסימן ס"ט) לא הוקיקו להשאר עמהן לבני דיש להן כדי חלוקה אבל אם היה מבקש א' מהשני דאין בו כדי חלוקה ונותן טעם לדבריו דגרי' לו לעשות בו פירו' או לגרשו לשדה אחר שיש לו סמוך לזה היו שותפין לו דיכול לוחר להן מה רחית להוקיקני להשאר מזותף אתו יותר מכם ונריכין לעשות פסר' ביניהן או להשאר בו' בשותפות ואי מהוס הרביעי דלא יעאר בו כדי חלוקה' לא וא"ה מסי' ובתב דדוקא אם אחר א' מהן לישול חלקו כדי לבטל חלוקה הוא דאין שותפין לו וק"ל: יוד יכול מכירו לכופו לחלוק ל' הטור

מאירת עינים חושן משפט קעא הלכות שותפים בקרקע שפתי כהן שה

פ"ג אינו כן אלא ז"ל אם פוח בענין שאם היה בו שיעור שלוקה היו צריכי' ליתן לו אותו שאינו' המ' שלו כגון דאיתנהו תרוייהו אחד מצר' עתה כמי יכול לכופו ולאלו' עכ"ל ובתכתי בפרישה דבכתב גוונים א"ג ניתן לו אותו שאינו מצר שלו וכמ"ש הטור והמחבר בסי' קע"ד והמחבר קיצר ואתם ובתב שאם יש לו שדה אצלו יכול לכופו משום דאם כברמב"ם בר"ם קע"ד דאם ל"ל דעל הרוב צריך ליתן לו אלקו הסמו' למצרו ועי"ל דאם"כ ל דאמרי בכאן דכיון דלהא יש בו כדי אלוקה ומצדו יכול לאלו' אלא בסכיל אותו שיין לו בסיעו' הוקיקוהו לאמצ' משותף כדי שלא יופסד מאלקו וכיון שיכול לגרשו אם שדיהו שבגרו לא הוקיקוהו לאחר שותף עמו והטור לראייה בעלמ' נקט הא שבאם הוא בענין שאם היה בו כדי אלוקה בו' בב"ל: יא או לא ימצא כמה יקנה פי' שאין לו כמה לקנות: יב עשאן האב לשכור כו' כן הוא ל' הגמרא ובתב הטור עליו בסי' ב' ז"ל ו"ל שבכל תלוי בדע' האב כו' ובסתמ' משמעות ל' הגמרא ור"י פי' שאינו תלוי בדעת האב שאפילו עשאן לעצמו אם ימצא שוכר אין העושר יכול למחות בעני מלהשכירו • וכן אפי' אם עשאן לשכור אם אין מוציאין שוכר להשכירו לו אות' עושר לעני אלא לך עבדים ורקוק בו' ולפי' ר"י ב"ל מ"ש בגמרא עשאן האב לשכור היינו אם הם גדולים שראויין להשכיר ומשתמ' ימצאו שוכרים לשוכרו והשיך בקטני' והמחבר נקט ל' הרמב"ם שהוא מל' הגמרא ובדרישה בתבתי דעת הת"מ ודעת הב"י והב"מ שמפרשים דעת הרמב"ם בזה ע"ש: יג והרי העשיר אומר לעני קח בו' דוקא בעני דאינו דאוי לו בלא מ"ל הכי העשיר אבל אם שניהם עשירים ואין בזה לבן להשתמש יחד ואין מ' מהם רוצה לומר נוד או אנוד הרי הן משתמשין בו לומר' מאולקין או משכירי' אותו לאחרי' כמ"ש הטו'

ס אחר תשתופין בו' עיין בתשו' ר"ש בהן ס"ג סי' ס"ח מדיני נוד אם אינוד: ו והרי עשיר אומר לעני בו' ועשיר יכול לומר לעני אינוד אבל עני לעשיר דכיון דאינו' ליבא לא יכול לומר ואם ירצה למכור זה תלוי בפלוגתא דבסמוך דברמב"ם והרא"ש עיין בטור סב"ם עיין בתה' ר"ש ן' מיים סי' ס': ז בספין לו מעות - עיין בסח"ת פ"ק ס"ו ער וכן כו"ם מור"ם כאן בח"מ דלא אחרינן נוד אם אינוד בספין לו מעות לאמיקו לבעה"ב לם שבא לומר נוד או אינוד כולו כאשר אמרנו ותתן לך הלוך וכו' עכ"ל יכן עיקר ודלא כמו שהבין בא"ח רב"א ע"ב וסכיתו בתוס ע"ם כי לא רק בלל ועיין בב"ח ח"ם על דעת הרא"ש בתשובה שיש לאלק כין אם יניע הפסד גדול אזי יכול לקנות לאחרים ע"ם והבני ספת"ע ברא"ש יומר ואחרתי בספר בזה עיין בתשו' מהרשד"ם סי' קנ"ם:

ח דלא

ו (סס ברמב"ם ס"ב) (ס) אחר מהשותפים שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוקה או בדבר שא"א שיחלוקו כגון שפחה או כלי מכו'לי חלקך בכך וכך או קנה מסני חלקי בשע' הזה הרין עמו וכופין את הנתבע למכו'לחבירו או לקנות ממנו (אפי' אמר ליתן בו הרבה יותר מדמיו בריך הב' לקנות או למכור ס (סיר בסס הרא"ש והרמ"ם והרדבי ס"ף רכ"ב ומהני' פ"א דסכנים וריב"ם סי' תפ"ג וכ"ו בסס הרמב"ם ותשו' רחב"ן סי' מ"ב ורש"י ותוספ') אבל אם אין התובע רוצה לקנות יא או לא ימצא כמה יקנה אינו יכול לכוף את חבירו לקנות ממנו אפי' בשער הזול שהרי חבירו יכול לומר לו איני רוצה שאקנה אלא שאמכור לפיכך שני אחים א' עני ואחד עשיר שהניח להם אביהם מרחץ או בית הבר יב עשאן האב לשכור השכר לאמצע כל זמן שירצה לעמוד בשותפות (ואין בעשיר יכול לומר בסכר מלבך ס (המ"מ בסס רבנ"ם) ראין דרך לבכור דברים בבלו לבנמין מה שאין כן בסרקלין): עשאן האב לעצמו א"ל לכוף אחיו לשכור אותם אלא משתמשים בהם כדרך שנשתמש אביהם ס (סס ברמב"ם) יג (ו) והרי עשיר אומר לעני קח לך זתים ובא ועשם בבית הבר קנה לך עברים ויבואו וירחצו במרחץ ואין העני כופה את העשיר לקנות הלקו אא"כ אמר לו קנה מסני או מכור לי והריני לווה וקונה יד או מוכר לאחרים וקונין הרין עמו:

הנ"ה ס (סור בסס ר"י וסרא"ש סכ"ם ותרדבי פ"ק ריב"ב) וי"א דלא יוכל לומר נוד או אנוד סו (ז) כשאין לו מעות רק לשכור (חלקו) ואין אדם יכול לומר לשכירו נוד או אנוד בפעות משוי ס (כ"י ס"ח בסס הרמ"ם) דאל"כ סו ידחוק העשיר את העני למכור את שלו בפעות משוי:

ז אמר כל א' מהם אינו קונה אלא הנני מוכר חלקי מוכרים אותה לאחרים:

ח ס (סס ברמב"ם) אמר כל א' מהם אינו מוכ' אלא אחר כל מהם רוצה שיקנה חלק חבירו או שאין א' מהם רוצה לא לקנות חלק חבירו ולא לשכור חלקו אלא ישאירו שותפין אם היה המקום עשוי לשכור שוכרין אותו וחולקים שכרו:

הנ"ה ס (ריב"ם סי' רכ"ז וכן כתבה הרמב"ם סס) ויוכל א' לומר לשכירו או שכרו אתה בכך או אני אשכרו בכך כדינא דנוד או אנוד וכל מקום שיכולין להשוות פ"מס בדינא דנוד או אנוד עדיף מאלוקות אלו: ס (המ"מ סס ורבנ"ם סי' תתקכ"ו)

ואם אין המקום עשוי לשכור אם הוא חצר יז (או מבית או ביה שא"א להם לדור ביחד) ס (כ"כ הסור ס"מ) שוכנים בה שנה שנה שא"א שישכנו שניה' כאחר מפני היזק ראיה שהרי אין בה דין חלוק' ואין אדם עשוי לטרוח כל שלשים יום לפנות מחצר לחצר אלא משנה לשנה:

הנ"ה וי"א דבשלר בריכין להשתמש ביחד דהרי מסובבל לכל אחד לבית המיוחד לו ומבאי שעתא הצריכין לכל אחת ס (רבנ"ם) או בדרך הצריך לכניסה ויציאה אבל בשאר אבר אחרינן נוד או אנוד ועיין לקמן אפיק י"ז:

ס (עיין ברבנ"ם פי' מחקל"ב) יח אם האחד יש לו שני שלישים והאחר יש לו שליש יטילו שני גורלות א' משנה וא' משנתים ס (סור ס"ם בסס ר"י) ואותו שיש לו ב' שלישים ישתמש בו ב' שנים רצופות ואם מרחץ הוא נכנסים בה שניהם תמיד בכל יום ס (סס ברמב"ם) וכן כל דבר שראוי להשתמש בו (ביחד) ואינו עשוי לשכור בגון ס"ת או מצע א"ל לומר לו להשתמש אתה יום ואני יום כ שהרי אומר לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו ואם הוא דבר שאין יכולין להשתמש בו כאחד כא חולקין אותו בימים: הג"ה

והמחבר בסס"ם: יד אם מכר לאחרי כו' הא' תיבת מוכר קאי אתיבת הריני לזה כאלו אמר מכור לי והריני מוכר כולו יחד לאחרים וכ"ם שהרשות בידו למכור אלקו לעשיר אחר שיחוד במקום להיות משותף עם אחיו העשיר בהמרכז אם בבית הבד להשתמש בו יחד אם לומנים גם לומר אם"כ נוד או אנוד ואפי' לפי הי"א כו' שכתב מור"ם דאינו יכול לומר נוד או אנוד כשאין לו מעות היינו דוקא מתחלה שאין העני יכול לומר מכור לי כולו כי אמרנו לאחרים אבל להמיד אחר במקומו בא"ל יכול לעמוד ולאחר שיעמוד במקומו יכול ג"כ לומר נוד או אנוד וכן הוכחתי בפרישה פ"ם: טו כשאין לו מעות רק צריך למכור אלקו בב"ל וו"ל הטור בסס הרא"ש שאין זה נוד או אנוד כיון שאין לו מעות לקנות משלו כו' דלא אחרינן נוד או אנוד אלא כשאומר אקנה אלקך לתשמישי ולא כשאומר אנוד הכל ע"י מכירה ואתן לך אני הדמים כדי שיתכבר אלקו יותר ביותר כו' עד אלא יתכר אלקו בתס שיוכל בב"ל וכן כותב מור"ם כאן בתס דלא אחרינן נוד או אנוד כשאין לו מעות להחזיקו לבעה"ב רק שבא לומר נוד או אנוד כולו בשאר אחרינו ואתן לך אלקך • אלא אלקו לבד בידו למכרו ואם אין לו מי שירצה לקנות אלקו יפסיד בעניו אבל ודאי בשיכול לנות מאחרים ולקנות ולהחזיקו לבעה"ב בזה ליבא מאן דפליגי דיכול לומר אנוד ע"י הלוואה: טו ידחוק העשיר את העני כו' פי' כשלא ימצא אחר להשתמש בתקומו כי ברוב הפעמים אין מ' מן הסו' רוצה להכנים בעה"ב בריב ומדון בדברים שכיון אים לאחיו בזה:

יז אם מבות או בית שא"א להם לדור יחד שבל א' יפסידו לשכירו בתשייתו: יח ודוקא נד' אחות הצריכים לכל אחת כו' מקור דין זה יתבאר בר"ם קע"ב ע"ש: יט אם האחד יש לו שני שלישים פי' ואין בהשלים שיעור שראוי להשתמש בו לבדו ואם ידור שניהן יחד בכולו יפסיד בעל שני שלישים שישתמש בו בכולו ואם יהיו אין לו בו אלא שלים (וכ"כ בטור ס"ע עפ"ר) ובאי אמ"ם בפעיף שלפני זה שאין שום א' רוצה בשלוקה דנוד או אנוד מ"מ תקנו שיטילו ב' גורלות בו' והגורל פוא של מי שישתמש בראשונה בעל הבנה הא' אם בעל השני שנים וכ"כ הטור בס"י: כ שהרי אומר לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו בעה"ב שאינו יכול להפקיעו ממנו לגמרי כך אינו יכול להפקיעו ממנו אפילו שעה א': כא אולקין אותו בימים ימים ל"ד אלא ר"ל לומנים ובכ"ל ומ"ש בפעיף שאחר זה כישוב דברי המחבר:

מו דלא שייך חולקין כו׳ עיין נסמ״ע ס״ק ס״כ מה שהקשה חלקתן סי׳ שי״ו ס״כ על המחבר ומה שתירץ שם שיכול נות לי ופ״כ מני אחר אם רוצה לחלוק תשוש שיזק רחוב שעשה רבוקין ולקחן סי׳ שי״ז בלי מרעתיה דלא קניר מהו׳ דאיה רק לא ניחא ליה כאיכא אחריבא שי״ו לחלוק בחיכו שלהם וק״ל ועיין בב״ח ס״ם לישב דברי המחבר כזה ועין דבריו כרמין עיין כתו׳ מהרשד״ם פי׳ קנ״ם : ם וי״ח כזה כו׳ הרא״ם כתב על הרי״ף דלית לן לאכרועים מעמיה דיחיראה מסברא דבעיקן ולי נראה דעם הרי״ף דקי״ל כל הקו׳ שסבה ר״נ בהשכמתיכו הלכה כחותו וכתב הרי״ף בפ״ג דהך בלגא ליהא אלא בר דאיכא טעמי וכמ״ש לקמן סי׳ שפ״ו פ״ק״ב ולכך כתב הרי״ף כאן דהמחבר טעמי׳ דרשב״ג ולייכא לאיתר דוקא בהשכמתיכו דבהוספות ע׳ לחיסו כשר דף ס״ם ר״ם אלא שיסה לחתר מוכח לאריס רס״ם בבריתא ע״ם ז יוד

ונשתון אין לו אלא אלא כו׳ עיין ח״מ לעיל סי׳ קס״ו ס״ק כ׳ : יא יכול ראובן לומר כו׳ כתב הכ״מ וז״ל מ״ם מיכול ראובן לומר לו אחלוק עמך כו׳ כרא״ם דס״ק דהשתא דיש לו לא ר׳ אמו׳ לא אני לומר לחבירו נור או אינור דרוקא כשאין לכל א׳ ור׳ אמות מיכ׳ בעבת נור או אינור הכא״כ כנים ד׳ אמות לא׳ ואין כו ד׳ אמות לבני דנור איכא אינו׳ ליכא בנר אחר דאין בעל ג׳ אמות יכול לומר לבעל ד׳ אמות נור או אינור דאינו׳ ליכא מיהו אני לחיות בעל ד׳ אמות לא אייתר לעבחי אלא ג׳ אמות אפשטיק בחיכם ואשתתם כו לעבחי ואמה אמת אנים אבל ג׳ אמות אלך כדי שיהא לך אנר אל ד׳ אמות נהנא אשתתף עמך ברבים הלכך דלך יסיס ג׳ אמות ולי אמה אמת ושוב יאמר לו נור או אינור ולפע״ר רס״ם הוא בדברי רבינו וכריך להגים הר״מ בתקום פרש״ם דבמרכי פפ״ק דב״ב כתב רבריס אלו נסם הר״מ עכ״ל ואין דברי נכוני׳ בעיני דלמה לא יוכל בעל ג׳ אמות לומר לבעל ד׳ אמות נור ג׳ אמות אלי או אינור ואי אשוס שיאמר אחכור לך עד כשעור אל״ב גם כיים לבל א׳ רק ג׳ אמות יאמר לו כך אלא דאשתתא אינו אומר כך הא״כ יאסר לו אמות אשעור ובאמת דגם כו׳ אמות ק״ק בל הס״ו אסרי יאסר לבעל ד׳ אמות אמות אשעו׳ אבל במרכי בסם אסר״ת בע״ק יב״ב ניחא דאיה אסם איש לראובן הרבם יותר אשעור א״כ כשעשה כן עריין נאסר לו כשעור וקרוב אבלי להגים בסאר כנון אחר אלא לראובן ה׳ אלקים כו׳ ואם לא כנים צריך לומר דל״ר נקט אלא דאשתיקן דלא חיחא כיים לא׳ כשעור יכול אם אלו בע״כ בל אחרו קח״ל דאפ׳ אסי לא אלא יכול לומר לו לבדו אלוק אחי אי אלי ואם לאו אשתתף עמך ברבים אבל בשתה אין מילוק בזה כין יש לא׳ ר׳ אמות ובין כיים לבל א׳ רק ג׳ אמות ודלא כסב״ם דוק ותשכח :

יב וכ״ם

הגה ° (רשב״א סי׳ תתקנ״ו) לא חלקו והשתתפו כו׳ אם אין הסותפין כתם סנים לא יוכלו אם״כ לאחר לאחר אשתתם ג״כ זתן שנשתתפת דבל זתן שלא חלקו כל אחד בשלו הוא משתתם :

ט ° (שם ברמב״ם ר״ג) א׳ השוכר מחבירו טקצת שדה או חצר שאין בה דין חלוקה או שנים ששכרו מקום א׳ בשותפות כל א׳ מהם יכול לבוף את חבירו ולומר לו או שכור מטני חלקי או השכר לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין (וי״ח ומביאה לסו כב (מ) דלא שייך חלוקה בדבר השכור לזמן וע״ל סי׳ שי״ו ס״ב) ° (סור בשם ברא״ם בסי׳ שי״ו בשם בס״ם זה) :

י ° (סור סי׳ נ בשם הרי״ף והרמב״ם) אם אין בו דין חלוק׳ ואמר האנשה ב׳ חלקים א׳ שיהא בו בשיעור וא׳ קטן ואני אטול הקטן ואתה טול הגדול ותן לי דמים ששה יותר הגדול כב אינו יכול לבופו ואפי׳ אם אמר לו טול אתה הגדול בטתנ׳ יכול הלה לומר כי אין רצוני לקבל מתנה (מ) וי״ח בזו ° (שם בשם ר״מ והרא״ם) אבל אם אמר לו טול אתה הגדול בשוויו ואני הקטן ° (שם שם ו בשם ר״י) או אקח אני הגדול בשוויו ואתה טול הקטן ואם תאמר שאינך חפץ בקטן אני אקח הכל שומעין לו אף על פי שאינו מניח את חבירו לטול הכל :

יא כה חצר שיש בו ז׳ אמות וראובן יש לו ד׳ אמות (י׳) ושמעון אין לו אלא ג׳ כו ואין שמעון רוצה לחלוק (יא) יכול ראובן לומר לו אטול חלקי ° (סור סי׳ו בשם רמ״ם ומרוכי פ״ק דב״ב בשם מור״ם) חוץ מאמה אחת כו׳ שאשאר שותף בה עמך ואחר כך יאמר לו נור או אנור :

יב * (סור סי׳ו בשם הרמב״ן) דינא דנור או אנור כה אפילו ברבר שכולו אינו ראוי לא׳ הוא כם (וי״ח בזה) ° (סור שם)

יג דבר שאין תשמישו שוה כגון שתי שפחות שהאח׳ יודעת לאפות ולבשל והא׳ יודע׳ לטוו׳ או ב׳ כלי׳ שאין מלאכתן שוה וכל אחר צריך לשניהם אפי׳ אם דמיהם שוים אין א׳ יכול לומר לחבירו טול אתה זה ואני השני או איפכא ל לפי שכל אחר צריך לשניהם וכן אם יש להם שדה וכרם ואין בשום אחד מהם כדי חלוקה אפילו אם דמיהם שוים לא יאמר טול אתה שדה ואני כרם או איפכא ואפילו אם יאמר לו נור אאו אאגור בשניהם כאחד לא אין שומעין לו אלא אם יצאה יאמר לו בא׳ מהם נור או אגו׳ והשני ישאר בשותפות ° (סור סכ״ב בשם הרא״ם)

דאז אומר לו אם אין לך חפצת לקנות בכן הכל הריני נותן לך חפצת בחד כל חלקך וע״ז סיימו הטור והמחבר וכתבו דאם נותן לו הכרירה וא״ל טול אתה החלק הגדול בשוויו ואיה לך דבר הראוי לתשמיש ותן לי איתרון או אני אקבלנו ואתן לך איתרון ואם אינך מסכן בחלק הקטן הריני קונ׳ מחך הכל כ״ב תודי׳ דשותפין לו כיון דנותן לו הכרירה שיקח דבר הראוי לתשמישו או דמי כל חלקו ודו״ק : כד אין רצוני לקבל מתנ׳ חוץ דכתיב וסולקין בתנה לאוד וס״ל דסולקין בתנה לאוד וס״ל דבשה דאפירו נותן לו לטובת אנמו׳ ליה בחלוקה ע״ו לא קאי הקרא : כה אבר שיש בו שבעה אמות כו׳ זה מיירי בחצר אין צריך לבתי׳ כגון חצר שאחורי בתים וכמו שבתבא׳ לפיל ס״ב : כו ואין שתפון רוצה לחלוק דאם שתפון רוצה לחלוק ואינו רוצה פשיעה דשותפין לשתפון כיון דבשה׳ לראובן בחלקו ד״ה שיעור תשמישו : כז שאחר שותף אחר פי׳ ונשתתם בו לזמני׳ זה שיש בו ג׳ אמות ישתתם בו ג׳ ימים רצופי׳ ובשני יום א׳ או יבחירו׳ ויטול זה מבחירות ג׳ חלקים וזה חלק א׳ : כח אפי׳ בדבר שבולו אינו ראוי כו׳ ז״ל הטור פי׳ו ואם אין בכל הבאר אלא ג׳ אמות כתב הרמב״ן דאית ביה דיר׳ דנור או אנור ולא בהיר׳ לי דאני לאיתר ליה בהי דבשתא אחי לא אזי לי א״מ מה שאתה א״ל שתקנה בדמים אם שאין בו כדי תשמישי אינו רוצה אב״ל והמחבר לא הזכיר באר מטוש דבאר בל״ם אינו יכול לומר נוד או אנוד לפי שאינו דבר הראוי לתשמיש וכמ״ם הטור והבנהות תור״ם ס״ם אלא בבאר שאחורי הבתים או בשאר בנייני שייך פלוגתא הב״ל ובב״ב ל״ו ופפ״ר ודריסה : כט וים סולקין בזה בבר בתבאר דהטור הוא הסולק מיהו מסיק הטור ובתב בשם הרמ״ם ז״ל אם אין בו ג׳ אמות כיון דלא אזי לתשמיש נאור אלא לתשמיש בו פירי אז כיונא בו הסתא אחי דבלינו אמיש לבל אד ואד אינור דאזי להבי ולפלגין וקרינן ביה אסיר בל אחלי יבל׳ יאסר אמו עליו אב״ל אפ״ג דהטור מייתי ע״ז דבאר הרא״ם אם אסולק בבאר דלפני הבתים דלא שייך ביה לא נוד אנוד ולא חלוקה חשבם הב״ל בבל בשאר מקומות נראה לביכא אחן דפלינ אהא דסולקין בו בבב״ג ופפ״ר ודריסה : ל לפי שבל א׳ צריך לשניהן אם״כ אם אלאבתן אוה אם אין נם בדמיהן אוה מיכא פלוגתא אי יכול לבפות לאבירו אישל לאיזה שיראה אמיקם הטוב יתן לחבירו אחי דביני ביני וכמו אמסיק ב״כ המחבר בסוף הפיק זה : לא אין שותפין לו הטור מסיק בטעמו ובתב ז״ל שיאמר בא׳ מהם׳ לי אבאר בל אחד תשמישו בשני אנמו אב״ל לפי שאין בא׳ צריך לשניהם בתלאכתו במו קרקע שים בו ד״א שאין בתשמיש בשם׳ בו ובנגת׳ בלא בל

סד״א ובל כיונ׳ בו ° ועד״ר שם בתבתי דב״ל מוב׳ אל׳ רס״י

מאירת עינים חושן משפט קעא הלכות שותפים בקרקע שפתי כהן שו

° דאם נותן לו הכריחה ואומר לו טול א׳זה שתרצה ותן לי הביני ביני לו טול שניהן ותן לי דמי שלקי כהן לו אני אעשה א׳ מהן שומעין לו ע״ם : לב דהיינו שקולקים אחד נגד חבירו אבל פשיטא דאינו יכול לומר נוד שניהן לו אגוד שניהן דיאמר באחד סני ואפי׳ בזה אחרזה כרא׳ דאינו יכול לומר נוד לו אגוד כיון דתשמישן שוה ל״ל כסני כתים שיש לכן יחד ואין בשום א׳ מהם כדי חלוקה הא וראי שיוכל לומר כל אחד מהם לחבירו גוד או אגוד לב (דפיינו שקולקין א׳ נגד חבירו וא׳ נוטל א׳ והסני סני) ° (סור מכ״ג) והה״ה לאם אין רמיהן שוים ° (סור שם בשם הרמ״ם) :

הגה ואין פילוק בין אם א׳ נותן לסני מה דביני ביני לו שאומר לו לב שיקח א׳ מהן בלא תו׳ דמי׳ והוא יקח הסני לו לפיך : לג

°(שם בשור בשם הרמ״ם ורבינו יונה) לד ויש מי שחולק בזה : °(שם בשם הרמב״ן) :

יד °(סור סכ״ו בשם רבינו הלי) שני אחים שירשו שתי בתים גדולות שיש בכל א׳ כדי חלוקה והא׳ אומר נחלוק כל בית בפני עצמו והשני אומר לא כי אלא נחלוק בית כנגד בית׳ לה לזה שאמר נחלוק בית כנגד בית שומעין :

הגה ° עיין בר״מ סכ״ד לדעת רשב״ם לו (יב) וכל שכן אם אין בכל בית כדי חלוקה שהולקין בתים כנגד בתי׳ הוא״ל דתשמישן בשוה וכמו שבתכאר בסמוך והא דבית נגד בית שולקין הייבו בדבר שתשמישן שוה אבל י״ל דרוב כתי׳ אין בהם דין חלוקה שאין כל הבתים והבדרי׳ שוין ואין שולקין בית נגד עלייה או חדר שאין תשמישו שוה לו וכ״ם במקום שיצטרך לסתור לבלוטות לא או פתחים ולחזור ולבנות שיצטרך להוציא הוצאות שאין שולקין בית א׳ ° (ריב״ם סי׳ רכ״ו) לח (יג) אבל מדברי הרא״ם בתשו׳ נראה דשולקין בית נגד חדר או עלייה דזה מקרי תשמישו שוה נם לענין הוצאת הבניין אם נראה לב״ד שאינו מזיק להם כ״כ שולקין וכמו שנתבא׳ לעיל סעיף ה׳ לענין הפסד הבתים מיהו לענין נוד או אגוד אין פילוק בין בית לו מקום כ״ה לו שאר דברים שיוכל לומר על כולו כיחד נוד או אגוד ° (רשב״א סי׳ תתקל״ו רי״ו בב״ח ס״ב בם רשב״ם ורמב״ן בתשו׳ סי׳ ע״ג) יח לט דאין דין נוד או אגוד רק בדבר שבנוף שלהן ° (עיין בר״מ שם) אבל במשכנתא או בדומה שבתידין לנבות תפותיהן אין אומרין נוד או אגוד רק שולקין התעות וכ״ל דאם משתמשין במשכנתא מ (יד) הוי כמו שכירות שבתבאה״ם ר״ם :

טו °(סור מ״ל ר״ם בן) יט דלא אמרינן גוד או אגוד אלא בנתינ׳ דמים מיד אבל אמר גוד ואמתין לך המעות ל׳ יום או אגוד ואמתין לי המעות ל׳ יום מא (טו) אין שומעין לו שיכול לומר לו אני נוח לך ואתה קשה ממני :

טז היבא דאין דין חלוקה ויש שם יתומים גדולים וקטני׳ והגדולי׳ רוצי׳ לחלוק יש מי שאומר (סור סל״ז בשם הרא״ם ור״ת) דלא שייך ביתומים גוד או אגוד שאין אפוטרו׳ רשאי למכו׳ חלקם : °(סור שם בשם הרא״ם ור״ת) יז לא

יב וכ״ם אם אין בכל בית כ״ה כו׳ בספרי כתבתי דברלא דמ״ם כתב הסור דאין בכל בית כ״ה דאי יש בא׳ מהם מזי יקיימו החלוקה בא׳ מהם ובשא׳ יש בא׳ בשותפי׳ וא״י לכופי לחלוק כל בתים בית בנד בית אבל אם אין בשום א׳ מהן כדי חלוקה אזי מחלקי׳ בתים בנד בתים וכ״ע לדינא ודו״ק ודלא כב״מ יג אבל מדברי הרא״ם בתשו׳ כו׳ עיין בשמ״ע ס״ק כ״ה סכתב עיין פריסה שם כתבתי דלא כ״ל כן מדבריו שם כו׳ עד אבל אם רוצה לחשאר עם הבלמכה כו׳ אך אחה אחיים הרא״ם וכ״ם בנדון זה שהבלני׳ כו׳ אחשמע קנה כרע׳ אזור״ם ונק״ל : יד הוי כמו שכירות כו׳ עיין בהגהות ר״מ שם בתבתי דמדברי הרמ״ם מוכח דיש חילוק בניהן להרמב״ם ודשאני שכירותשן שכרו ומשלמין ואין הן נוטין תעות לבסוף מ״ם לא שייך חלוקה (בתעות) ואמרינן דיה נוד לו אגוד עכ״ל סמ״ע וגז׳ מיום׳ קוסיו׳ כ״ה וכ״מ ע״ם ודו״ק : טו אין שומעין כו׳ אסור חסיק וכתב בשם הרמ״ם ע״ז ז״ל דאם שבתב׳ מבקש זמן נותנים לו אף על פי שהתובע רוצ׳ ליתן תעות מיד אבל אם בתוב׳ מבקש זמן אין נותנים לו כו׳ והשתיקו נם בשמ״ם ומיירי שבשבע אבל לחזור בו דאל״כ מאי כ״מ הלא התובע יכול לחזור בו וכמו שבתבתי לעמן בשם הרמ״ם ועיין עוד בשמ״ע ס״ק ה״א עד ס״ם בסור ובפריסה מ״ם בפירושו כו׳ ועיין בב״מ ופי׳ קחא שבתב נראה יות׳ ע״ם וכתב הסור עוד בשם הרמ״ם דאי יאמר שבתבע לו נידו מעכשיו ולאחר שלשים כדי שלא יחזור התובע מזה ואני מאכור בשביל זה בכסי בזול שומעין לו וכתבו בשמ״ם שם בשמוון : מ מבר

הגה אם אינו נוד לו אגוד לו אינו אינו אינ

קעב א מצו מתחלקת כו׳ פיין כתפו׳ ן׳ לב כלל פ״ו פ״מ ן׳ ב ויש מומרים רפ״ם אם חלק ככסיו על פי׳ כו׳ והכ״מ
שוכיח דגם ר״י הלוי חורם כוס וספרין לחוכים כן חפוני׳ פ״ק דסוכה פ״ם ן׳ ג אבל שני׳ שקנו מו פירחו כו׳ עיין בסמ״ע פ״ק ד׳ער והרפ״ם חוקי לה דפסו׳
דמחין כו׳ מיירי דחלקו בסוחה וסבלה מחד לחבירו כו׳ וכ״ל לפנים סלא בסוחה ולא סבלה כ״ל ודו״ק וע״ל עיין קע״ג פ״ג ועיין בסרפ״ם ויש לדחוק כלא סוס סב״ס רפ״ק דסחיה דחמיס כו׳ מיירי בסבלה ומ״מ אין לסס חלוכות זע״ז כל כך חלוכות כמו מרוץ לר״ה פ״ב סיס לו חלוכו מחקיס מחר פ״ס מכל בר״ה של פתחי׳ וכל כרס פרין יוחר ולכך בסבלה יש לו ודו״ק ן׳ מוכל

מב בר׳ אמו׳ של פירוק משה מן בר׳ אמו׳ שלפני כל פתח סכי׳ וכמ״ם בעור והמחבר כר״ם שאחר זה ע״ם : מג ולא כמה שנרי׳ ליציאה וביאה ומקום שבחנים לכבי׳ ויוצאין מהבית שאם יגדנו הא׳ איך יכנס הסני לתוך ביתו :

קעב א שכל פתח צריך לפרוק משאו וכמ״ם המחבר כר״ם שלפני זה חסוס דאינו יכול לכנוס עם חמורו לתוך הבית וצריך לפרק משאו מעל חמורו בחד״א שלפני פתח הבית : ב כדי שיהיה לו מרבע על מרבע פי׳ לפרק משאו וכמ״ם וזולת זה צריך לסיות לכל בעל בית ד״א על ד״א כחצר לצורך חשמישו כשירצה לכפותו לחלוק וכ״כ בעור בס״ם זה אלא שלא מיירי בעור והמחב׳ בכאן בדין כפיה לחלוק אלא ללמדינו בא שצריך ליתן לכל פתח ד״א וסיס יחרון אצר לזה סיס לו פתחים הרבה לביתו חלוה שאין לו אלא פתח א׳ לביתו : ג שקנו מהפקר כו׳ ואם״כ הקיפו כו׳ דקדק וכתב ואם״כ הקיפו דאע״ג שהקיפו אם״כ כיבד הבא׳ סביב ביתם מ״מ בכר זכו כל אחד לפני ביתו כפי פתחיו שפת׳ אבל הקיפו קודם שבנה אז בשעה׳ הקפה שהקיפו יחד זכו בשוה ואו לאו כל כחיניה לזכות יותר בפתחיו שפתח ופע״ר מ״ם עוד חוה : ד אבל אנים שקנו או שירשו כו׳ בפרישה כתבתי דחילקו בזה כדי ליים הא דאחרי׳ הפחין שחלקו אין לנם דרך ולא אלון ולא סולמו׳ ולא אחת המיס זה על זה לכך כתבו דהני מיירי בירשו בבבסי חביהן וכאן מיירי בזכו מן הפקר ובעור נראה דר״ם חילק בענין אחר וכתב דהכא מיירי דחלק ראוכן בכסיו לכ׳ בנין על פיו כו׳ וכמ״ם חור״ם ן׳ לבהנ״ם מהא״כ בירוש׳ דעלת׳ והרא״ם חוקי לה דהכיא דאחין כו׳ מיירי דחלקו בסוחה והבלה : ה בשני הבתים שוים שים בו שני פתחים נתן בו׳ ס״ה אם הבית שים בו פתח אחד מהבית ד״א בשני בתים בעל ב׳ פתחים׳ בעודף זכה ב״כ בעל ב׳ פתחים׳ לכל פתח ד״א דאחרי׳ דאלולי זה היה צריך ליתן לו עודף יותר בפרישה כתבתי דיל דלרבות׳ נקם הטו׳ והמחבר דאותו שים לו שני פתחים נותן לעודף דה״א כיון דבעלה פתח ן׳ מעלה לו לא היה דעתו עליהן קמ״ל וכ״ם אם בעל פתח א׳ הבלה לבעל ב׳ פתחים דשם אין ריבות׳ כלל בחה דלא הוכי׳ בבלויו שים לה להשני פתחים דחה לו להוכיר טובתו של השני ולא יפתחו לעולם כיון שים לו פתח א׳ פתוח ואינו דומה לחמ״ם המחבר בסחוך בס״ז בבית פחוח דים לו ד״א (ודין זה ודין דבתם שניהן הן מדברי הרמב״ם בפ״ב דשכנים) דשם כיון דאין לו פתח כלל אחרי׳ דודאי סובו להפתח אם לא שפרן פניתיו : ט אם אפשר להכנס בתוכו בחשאו׳ פי׳ דסמוכה על פמודי׳ ואין לה מחילה לעכב הפחור מלכנס שם ולאפוקי מחקלת אכסדראות דים לבן מחילות בתוכו׳ שכיב מכל נדדיו אלא שאינן מניעו׳ לתקר׳ האכסדר׳ : יוד אין לה ד״א פי׳ אין לשם ליתן לפתחו ד״א כחו שנותנין לפתח הבי׳ דשמת׳ מאי אחרו רבנן דנותנין ד״א חשוס פירוק משאו וכיינו דוקא בבית חשוס דשתם בית אין יכולי׳ להכנס בו הפחו׳ ובאכסדר׳ זו יכול להכנס שם ואפי׳ אם אין באכסדרה רחבה ד״א אין חוסיפין עליה חבאנר לשלימה לד׳ דלא עדיף אכסדרה מבית דאינו רחב ד״א שכתב הטור והמחבר בסחוך ס״ה דאין נותנין לפתחו׳ ד״א אבל אם אכסדר׳ עומדת לפני פתח הבי׳ צריכי׳ ליתן לפתח הבי׳ ד״א אלא שרחבה של אכסדר׳ הטומדת לפני פתח הבי׳ עול׳ בחבין אותן ד׳ אחות כיון דיכולין להכנים שם הבחור בזה חסיק חו״רס דאחרינן חס חבאר רחבה של אכסדרה חד״א דחמלים ליה חבאנר וחנרפין יחד ועולות לד״א דצריכין ליתן לפתח הבית וכ״כ הטור בסם ר״י וח״ם רחשובה בדברי המחבר הן בפירש״י וכ״כ הטור בסחו ופע״ר : יא בית ספר כו׳ פירש״י דהוא בחין בית קטן אבל בית גדול ופתחים עוברים עליו לבנים לגדול וכתב הטור שפירש זה עיקר אבל בית שער חתם שעוברין בחוכו בשבנים לחצר אף שהוא של אחד חבן מ״מ אינו דאוי לתחמים כיון שבכל עוברים שם ואין נותנין לו ד״א ופע״ר : יב או חרפסת ן׳ לטור בא״ה ר״ם שע״ב חרפסת פוח דרך לעליות הפתוחות לה ועומדת בחצר ועולין לה בסולם כו׳ ע״ם וכן פירש״י :

כ ויש מומרים רפ״ם אם חלק ככסיו על פי׳ כו׳ והכ״מ
ג אבל שני׳ שקנו מו פירחו כו׳ עיין בסמ״ע פ״ק ד׳ער והרפ״ם חוקי לה דפסו׳
ד בשני בתים בעל ב׳ פתחים׳ בעודף זכה ב״כ ועיין בסרפ״ם ויש לדחוק כלא סוס סב״ס רפ״ק דסחיה דחמיס כו׳ מיירי בסבלה ומ״מ אין לסס חלוכות זע״ז כל כך חלוכות כמו מרוץ לר״ה פ״ב סיס לו חלוכו מחקיס מחר פ״ס מכל בר״ה של פתחי׳ וכל כרס פרין יוחר ולכך בסבלה יש לו ודו״ק : ן׳ מוכל

יג לול

יד לול

ה לול

יא בית

יב חו

יג לול

מאירת עינים חושן משפט קעב הלכות חלוקות שותפות שפתי כהן שז

יג לול של תרנגולים פרס"י בית קטן שמגדלין בה תרנגולי"ם לו פתח לחצ': יד אין לה ר"ח ל"הגמ' טעמ' מאי כותבין ד"ח מסו' פרק משה וכאן דאין בו אלא תרנגולי' תרנגול מעפש ועול דרך רחם הבות ועיין להלול: טו בין שקירויו לפנים פי' אם פסיעה דאין נותנין לו ד"ח דכמקו' שאין מקורה אין מן הדרך להניח שם כלום ופנוי הוא שם לפרק המשה אלא אפי' אם הקרוי הו' לאוק לגד הפתח אפ"ה כיון דבציו הבני הוא מגולה ופנוי מהכלי' אפשר לפרק ולהניח משאו מיד שם רש"י פ"ה הגמרא: טז בית סתום כו' פי' שסתמו פתחו אפ"ה אחרינן היום אי מקר יפתחנה אם לא דפרץ פנימיו של הפתח דאז נשלה תורת הפתח לגמרי ומת"ש בס"ג: יז מאקר שהיה שם פתח מתחלה פי' והיה לו בודאי אלא בשנר לבריסה ויציאה ובפרילות פנימיו לא סילק אלא פירוק הטאו שלפני הפתח ואלקו שבמ"אין לו שייכו' לפתח הבי' שנאח' שבסילו' הפתח יבושל אלקו בשנ': יח בית שאין לו כו' דאז אין תור' בית תשמיש עליו ליתן לפתחו ד"ח לפרק בו משאו: יט פד פתח הבית הזה סולקין פי' לאפוקי אם היה בביתו ד"ח אל ד"ח דאין יכול לבפותו לאוק המצ' אא"כ יש לו ד"ח בשנ' ול"ד"ח שלפני הפתח וכמ"ש לעיל וכ"כ בטור בהדיא בס"ס זה ע"ש: כ הזכל של אנר כו' אבל אכסניא כו' כל' המשב' הוא לשון הרמב"ם ופע"ר ודריסה שם הוכחתי מל' אבל אכנסיא כו' דכתבו דס"ל דפי' אכנסיא הוא מה שנריך ליתן לאם פיזור למזונותיהם והשתא הוה ספיר דבר והיפוכו אם הזב' הנזכר בגמרא דס"ל דפירושו הוא הוצאות פיכו הוכל מהאנר (אם אינו מוקפין לבית בדרם בחנר לעשות תחנה בחשפה לזכל בו שדותיהן והוא בנבה לפי הכתיב לפי שדרך הפתחים משליכין אותו שם אבל הוצאה שנוכין לנורך האכסניא למזונותיהן אינו לפי הפתחים אלא לפי הדרים שם והבאתי כמה ראיית שפירשו כן הרמב"ם והטור ונם כתבתי שם די"מ אכסני' הוא הזכל שמכיפין שם האכסניא של מלך העוקרין דירתן ממקום שהיתה להם הנייה ומפורש בהרי"ף והרא"ש דל"ד וכל בהמות אלא ה"ה אבינו' של פרס ושמריהן דאותן הדבריס נשלקין לפי בני אדם הדרי"ם ולפי שנם הוצאות אכסניא היתה לפי בני אדם הדרי"ם ומינה דבמו דאבינו' ושמריהן בוא לבן לבני הפאר להתחלק בו דומיא לזה מיירי הזכל ודריסה ודסיפ' והיינו לאם שנעשה אשפה ובמ"ש ולפי פי' זה צריכין לפרש מ"ש בריסה הוכל של הפאר מתחלק לפי פתחים דאינו ר"ל הוצאות הוכל אלא ר"ל ה זכל שנעשה אשפה לאחר שנדרם בחנר ובוא לבני אדם לזכל בו שדותיהן הוא מתחלק לפי הפתחים אבל זכל של אשפה ואבינו' שמכיפין בבני פילות סולקין לפי בני אדם והוא נ"כ דבר והיפוכו ומ"ה לא נקט אלא זכל של אכסניא דומיא דריסה וס"ה אבינות ושמריהן כמ"ש הרי"ף והרא"ש וזה כתבארו דברי תור"ם ז"ל מ"ש בהנ"ה דמ"ש פי' הזכל שמכיפין בחנר הוא כפי' הנני אשפה שמכיפין בני הבכנס' לאחר שעקרו מהן אבינתן ומ"ש אחר זה די"ח אכסניא שנריכין לתת לבן אכסניא ר"ל שנריכין ליתן לבן מזונותיהן ולפי זה מ"ש בריסה הוכל של חנר מתחלק לפי הפתחים ר"ל הוצאת הזכל לפיכוי ונקוי הפאר והיינו הבלא נעשה מהן אשפה וכמ"ש ולשני הפירושים הסיפא שם בריסה דבר והיפוכו הוא וכל' אבל אכסניא שכתב • ולאפוקי אם נפרש דבל' אכסניא ר"ל הפנינות שנותנין לאכסניא של מלך בניתיהן דאינו דבר והיפוכו אם בריסה ודו"ק ולא כ"ש שפי' בריסה הזכל שמוכל בו שדותיהן ואכסניא דסיפא פי' מה שהמלך מטילין על בני הפאר דאף אם נאמר דר"ל דמטילין עליהן ליתן פנינות אבתי אינו דבר והפוכו אם בריסה ובראה דמ"ש עיבר בע"ש שם תיבת אבל בלשונו ואיני ככון אלא כמ"ש ודו"ק בדריסה מ"ש עוד מזה:

קעב א שהוא בזיון לספרים לאלקן מכרך א' • פי' לאתכן מכרך א' לשנים לנורך האלוקה הוא בזיון משא"כ כשמתחכין זה אלקין אותן לשני אלקים ולנורך עצמו דלית ביה ביזיון: ב אין בו דינא דנוד אנוד פי' אין ר' יאמר נוד את זה ואני השני ליתן הא' להשני מאי דביני ביני ד' יאמר השני לתרוייהו אני צריך ובלמד בו לזמנים והן ר' יאמר נוד את' שניהן ותן לי אני דתי שוין לו אני אנוד ואתן לך אלקך בדמים ד' יאמר לו נשד מניהו אני אלמוד ביון דאין הא' צריך להשני ובמ"ש הטור והמחבר כל זה בסיתן קע"ח סעיף י"ג ע"ש וכשם כתבו דיכול לומר על א' אנון נוד אנוד והשני יאמר בשותפות ואם ירצו יכול לומר על שניהן נוד אנוד בזה אחר זה או לומר בפעם א' הבריה בידך לבחר שניהן או איזה שתרצה או אני אעשה כן ע"ש בפרים ובסמ"ע שכתבתי כל הדב ריש הבלו מילתא בשמתן: ג אם אלקו בנורל הטור כתב לפני זה אם יתרצה לאלוק דיכולין לחזור בהן אפי' לקחו בקנין כו' ע"ש והמחבר השמיטו שסתם אמ"ש הטור והמחבר הא' דינא בר"ש קנ"ו ס"ב ע"ש: ד בתקיימה האלוקה לכולם המ"מ פכ"ב מהל' שכנים פירושו דר"ל אם הראשוני' א' מהן זכה בחל' זה ע"ה הנורל זכה נם השני בחלקו ואם שם נ' או יותר קנו כולם דזה זכה בחלקו ע"ה לגמרי והאחרי' קנו לפנים שאין א' מהן יכול לחזור ולומר לא בנורל אני אפצן אלא בעילו אלא כיון שעלה הנורל לא' מהם יחלוקו כולם בנורל ועוד פירשו בפנין אחר ע"ש והטעם דבתקיימה האלוקה לכולם פירש"י ע"פ הגמרא דבהאי שמעי' להדדי לאלוק בנורל ליטול כל א' חלקו דאינו אפנין עוד בשותפות נמרי ומקני אחדדי כדי שלא יהיה עוד עיכוב הדבר • ה דק מכרר האלקים ואם הוזוק בו' פי' כמו שאם בדר בפירוש ואמרו אני אפצן בדרום זה והשני בזה מבני אם כ' מזקה אל א' מהן שלא יוכלו לחזור במה שבירו כל א' לנפשו כמ"ש בר"ש קנ"ו כן אחר שנתרצו לאלוק בנורל ועלה הנורל לא' מהן ה"ל כאלו שניהן בירו כפי' ומהני מזקה שהזיק אפי' אחד בחלקו שלא יוכל השני לחזור בו ועיין בטור בסי' זה ולעיל ר"ס קנ"ו •

ד הזכל של אחר כו' עיין בסמ"ע ס"ק ד' פר ולא כמ"ש שפי' הריטב"א בזכל שחזכל בו שדותיהן ובאבני' הסיפא פי' חס שהמלך מטילין על בני האחר כו' ואני אומר דיפה כיון הע"ש בזה דפי' וכדבריו הם מתם דבני רש"י בס"ש דפי' זכל שבאחר אחלוקת זכל ואפ"ה פי' באבני' שהוא לבוכלו בני חלך ולהבני הסמי' בש"ש תיבת אבל בכיון ויות' ל' דאף הרמב"ם ותוספות שחפרשו' דפי' אבני' הוא אחוצות בני החלך מ"מ ס"ל דריטב"א דבריהם בזכל שבאחר פירושו הוא אחלוקת זכלים לזכל שדותיהן ולשון אבל שכתב הרמב"ם ושור אינו דקיוק כלל שיהיו מפרשים לדבר והפוכו ורא' לזה שבל הפוסקים המפורשי' לא הביאו פי' אחר נגד פי' רש"י בזכל שבאחר כ"א בפי' אבני' הביאו כ' פרוזי' גם התוספו' שחפרשו' פי' אחר אל אבני' ולא כתבו פי' אחר על זכל חוכח ס"ל בפי' רש"י בזה ודו"ק וע"ע לדינא בחוצאות זכלים ועיין בגנזה ובחדושי אנורה:

קעג א הפותפין שרצו לחלוק כו' עיין בחשו' הר"א ן' פשון מי' קע"ה: ב ואין

קעג שותפים או אחים שרצו לחלוק ובו ד' סעיפים:

א (ג' רמב"ם פ"ב מהכנים) (א) השותפין שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אף ע"פ שהם מפסידין את שמו חולקים ובכתבי הקדש דהיינו כ"ר ספרים שהם כתובים בגליון כס"ת שלנו אם הם בבדק אחד אין חולקין (מרדכי זבב"א פ"ק דב"ב) (ב) (הגהות בזיון לספרים לחלקן מבדק ג' אע"פ שאם סיו אל ג' חוטר לחתכן) (מרדכי שם) ואם הם בשתי כריכות אם הם שני עניינים

ג אין בו דינא דגור או אגור ואם הם ענין אחד אומרים בו גור או אגור: (וע"ל סימן קע"ח סעיף י"ג):

ב ד אם חלקו בגורל לאחר שעלה הגורל לאחר מהם לכולם: ה נתקיימה החלוקה הנ"ה מיהו הרא"ש כת' דאין הגורל קוב' לה רק מבדר האלקי' ואם החזי' אם בחלקו בחלוק קיימת (וע"ל פי' קפ"ז סעיף ב') (טור ס"ב הביאו):

ג האחים

המחבר הוא לשון הרמב"ם ופע"ר ודריסה שם הוכחתי מל' אבל אכנסיא כו' דכתבו דס"ל דפי' אכנסיא הוא מה שנריך ליתן לאם פיזור למזונותיהם והשתא הוה ספיר דבר והיפוכו אם הזב' הנזכר בגמרא דס"ל דפירושו הוא הוצאות פיכו הוכל מהאנר (אם אינו מוקפין לבית בדרם בחנר לעשות תחנה בחשפה לזכל בו שדותיהן והוא בנבה לפי הכתיב לפי שדרך הפתחים משליכין אותו שם אבל בזכל הוצאה שנוכין לנורך האכסניא למזונותיהן אינו לפי הפתחים אלא לפי הדרים שם והבאתי כמה ראיית שפירשו כן הרמב"ם והטור ונם כתבתי שם די"מ אכסני' הוא הזכל שמכיפין שם האכסניא של מלך העוקרין דירתן ממקום שהיתה להם הנייה ומפורש בהרי"ף והרא"ש דל"ד וכל בהמות אלא ה"ה אבינו' של פרס ושמריהן דאותן הדבריס נשלקין לפי בני אדם הדרי"ם ולפי שנם הוצאות אכסניא היתה לפי בני אדם הדרי"ם ומינה דבמו דאבינו' ושמריהן בוא לבן לבני הפאר להתחלק בו דומיא לזה מיירי הזכל ודריסה ודסיפ' והיינו לאם שנעשה אשפה ובמ"ש ולפי פי' זה צריכין לפרש מ"ש בריסה הוכל של הפאר מתחלק לפי פתחים דאינו ר"ל הוצאות הוכל אלא ר"ל ה זכל שנעשה אשפה לאחר שנדרם בחנר ובוא לבני אדם לזכל בו שדותיהן הוא מתחלק לפי הפתחים אבל זכל של אשפה ואבינו' שמכיפין בבני פילות סולקין לפי בני אדם והוא נ"כ דבר והיפוכו ומ"ה לא נקט אלא זכל של אכסניא דומיא דריסה וס"ה אבינות ושמריהן כמ"ש הרי"ף והרא"ש וזה כתבארו דברי תור"ם ז"ל מ"ש בהנ"ה דמ"ש פי' הזכל שמכיפין בחנר הוא כפי' הנני אשפה שמכיפין בני הבכנס' לאחר שעקרו מהן אבינתן ומ"ש אחר זה די"ח אכסניא שנריכין לתת לבן אכסניא ר"ל שנריכין ליתן לבן מזונותיהן ולפי זה מ"ש בריסה הוכל של חנר מתחלק לפי הפתחים ר"ל הוצאת הזכל לפיכוי ונקוי הפאר והיינו הבלא נעשה מהן אשפה וכמ"ש ולשני הפירושים הסיפא שם בריסה דבר והיפוכו הוא וכל' אבל אכסניא שכתב • ולאפוקי אם נפרש דבל' אכסניא ר"ל הפנינות שנותנין לאכסניא של מלך בניתיהן דאינו דבר והיפוכו אם בריסה ודו"ק ולא כ"ש שפי' הריטב"א הזכל שמוכל בו שדותיהן ואכסניא דסיפא פי' מה שהמלך מטילין על בני הפאר דאף אם נאמר דר"ל דמטילין עליהן ליתן פנינות אבתי אינו דבר והפוכו אם בריסה ובראה דמ"ש עיבר בע"ש שם תיבת אבל בלשונו ואיני ככון אלא כמ"ש ודו"ק בדריסה מ"ש עוד מזה:

קעג א שהוא בזיון לספרים לאלקן מכרך א' • פי' לאתכן מכרך א' לשנים לנורך האלוקה הוא בזיון משא"כ כשמתחכין זה אלקין אותן לשני אלקים ולנורך עצמו דלית ביה ביזיון: ב אין בו דינא דנוד אנוד פי' אין ר' יאמר נוד את זה ואני השני ליתן הא' להשני מאי דביני ביני ד' יאמר לו בשד מניהו אני אלמוד ביון דאין הא' צריך להשני ובמ"ש הטור והמחבר כל זה בסיתן קע"ח סעיף י"ג ע"ש וכשם כתבו דיכול לומר על א' אנון נוד אנוד והשני יאמר בשותפות ואם ירצו יכול לומר על שניהן נוד אנוד בזה אחר זה או לומר בפעם א' הבריה בידך לבחר שניהן או איזה שתרצה או אני אעשה כן ע"ש בפרים ובסמ"ע שכתבתי כל הדב ריש הבלו מילתא בשמתן: ג אם אלקו בנורל הטור כתב לפני זה אם יתרצה לאלוק דיכולין לחזור בהן אפי' לקחו בקנין כו' ע"ש והמחבר השמיטו שסתם אמ"ש הטור והמחבר הא' דינא בר"ש קנ"ו ס"ב ע"ש: ד בתקיימה האלוקה לכולם המ"מ פכ"ב מהל' שכנים פירושו דר"ל אם הראשוני' א' מהן זכה בחל' זה ע"ה הנורל זכה נם השני בחלקו ואם שם נ' או יותר קנו כולם דזה זכה בחלקו ע"ה לגמרי והאחרי' קנו לפנים שאין א' מהן יכול לחזור ולומר לא בנורל אני אפצן אלא בעילו אלא כיון שעלה הנורל לא' מהם יחלוקו כולם בנורל ועוד פירשו בפנין אחר ע"ש והטעם דבתקיימה האלוקה לכולם פירש"י ע"פ הגמרא דבהאי שמעי' להדדי לאלוק בנורל ליטול כל א' חלקו דאינו אפנין עוד בשותפות נמרי ומקני אחדדי כדי שלא יהיה עוד עיכוב הדבר • ה דק מכרר האלקים ואם הוזוק בו' פי' כמו שאם בדר בפירוש ואמרו אני אפצן בדרום זה והשני בזה מבני אם כ' מזקה אל א' מהן שלא יוכלו לחזור במה שבירו כל א' לנפשו כמ"ש בר"ש קנ"ו כן אחר שנתרצו לאלוק בנורל ועלה הנורל לא' מהן ה"ל כאלו שניהן בירו כפי' ומהני מזקה שהזיק אפי' אחד בחלקו שלא יוכל השני לחזור בו ועיין בטור בסי' זה ולעיל ר"ס קנ"ו •

ב ואין להם זה דרך כו' אע"פ שאין דרך אחר אלא זה • רשב"ם בס"ם
עיין בתשו' ר"ם כהן ס"ב סי' כ' וק"ם ובתשו' מהרשד"ם סי' רכ"ח ועיין
בסמ"ע ס"ק ו' בתב וברדרים' הוכחתי דבאן מיירי בדלא חלקו בשומא ועלוי
כו' ועל מ"ם בסס הרא"ם ר"סימן קע"ח וכ"ל דשמ"ע לא קפי אל' ס"ם דאחין
שחלקו אלא א"ל אסור והתחבר ודו"ק ג"ל ועיין ע"ם ונתן נעל הכרם לבעל
הבית כו' וס"ם. מיבבא ובמס"ל סימן
קע"ב ס"ק ס' וק"ל : ג ים לבעל
הכרם ר"ם • פי' מיירי בדבלו לאחרי
ובמ"ם לפני זה עכ"ל שמ"ע ומיינו
מעות מו בסס קרקע וכ"כ הרא"ם
וכ"י ועמוש :

קעד א וכיפס אותו על נס
שביב' כו' עיין בס'
א"ה רף כ"ב ע"כ : ב דאורי ספק
וכל דאלים גבר כו' ובתחלה ישלו
גורל ואם בעל בבר מחיבר אלו לאחלקו
הרי טוב ואם לאו אבתי לא זבה אבני
בחלק אאבל מבר מבני אלא ספק' כל
דאלים גבר דשמא קו"ל כרש"י עכ"ל
המרדכי שם ותור"ם קיבר • עיין
בתשו' מהרשד"ם סי' תפ"ב :
ג מולקין

ד הרי הן כלקוחות זה מזה • ואע"פ דבתב הטור והמחבר בס"ם
קל"ה דמי שחבר הבית ושייר החצר לעצמו דאינו יכול לבנות' לפני
שלוני הבית שחבר דבעין יפה מבר מ"מ אחריבן האחין שחלקו
ונטל זה הבית וזה החצר דס"ל כאלו קנה זה החצר מבעל הבית
דאז יכול לבנות כנגד אלוהו
דבעל בית כיון דבעין יפה מבר
לו דבין דבל א' יש לו חלק בבולו
בל א' מחבר לוקח של שבירו כנגד
מה שנתן הו' לבבירו ונם נתבא'
שם דאם שניה קנו מהבלי"ם וה
בית וזה חצר דבא' חצר יכול לבנות'
נגד אלוהו דבא' בית דבל א' עוה'
בחלקו מה שרוצה : ז ואין
להם זה אל זה דרך ולא שולחו'
כו' ז"ל הטור לא דרך שאם אביה'
היה עובר דרך הבדה שבלה אל
חלקו של ראובן לחלקו של
שמעון ראובן מעבב אליו • ולא
שולחו' ל"מ אם בעל' הבלי' לראובן
והבי' והחצר לשמעון שאין ראובן
יכול להמיד שולם בחצר שמעון
לעלות לעלייתו אלא אפי' בעל
לחלק ראובן הבלייה והחצר
ולשמעון בבית אין ראובן יכול
להמיד שולם אל בית שמעון
לעלות לעלייתו ולא אמת המים
שאם היא עוברת אל שדהו לשדה
אחיו הוא מעבב אליו ולא אלונו'
בדבי' לפי' דשלקי לנמרי וסות'
לו בחלון שבם בסני' שקנו שדה
מא' וחלקוהו שאין לא' אל בסני
בלוס עכ"ל הטור ובפרי' ודרים'
הובבתי דבאן מיירי בדלא חלקו
בשומ' ועילוי וא"ה יכול לבנות
נגד אלוהו דאבירו אע"פ דאחפי'
עליו לנמרי ומ"ה בתב הטור
והמחבר שאם ולא הזבירו לא
אלוקה בשומא ולא שאינו יכול
להפיל לנמרי כא"ם בס"ם בב"ד
ע"ם ומ"ם הטור והמחבר אחר
זה בס"ד דיש לבעל הבבר ד"א
בבשדה הלבן שם מיירי דוקא דחלקו בשומא ועילוי ונתן בעל הבבר לבעל השדה מה שעודף הבבר על השדה דאחרי' דנם הבי ד"א בבלל
העילוי בם ולא דאיירי הטור והמחבר בבן בחלוקה בלא שומא ובס"ד בחלוקה בשומא י"ל דבקא בבל א' רבותא דבאן אשמועינן רבותא
דבבה"נ דחלקו בלא שומא הרשות בידו להפיל עליו לנמרי וכן באיבך ובס"ד בא"ל רבותא דאע"נ דחלקו בשומא שאם וה"א דאין אלו
בד"א בבלל השומא כיון דיכול בעל הבבר להבנס בתוך שלו ולהניח ד"א מקרקע של הבבר להבף בו מחריבתו בא"ל ובע"ר ודריבה מ"ם
עוד תוה בהוכחות הדברים הללו ובייסוב דברים הבראין בסתרין זא"ז : ח אע"פ שהיה מקודם והשבם דמתחלה היה הבל של
אביבן ולא היה עליו שם מוזיק בחה שבבר דרבו או העמיד סולמות תוה לזה משא"כ בתה דבבנה או מעמיד בחלק בשני ומוזיק לבבירו
ומ"ה מסיק ובתב דאם בשנים קנו מהשנים דהיו מוזקין זה לזה אוי נם אלו הלקוחים מהן קנו זבותן ועמדו בחקומן : ט ובתקלקל
הבבר בו' ובתב עוד שם בשם טעם ראובן על שמעון שהוא קלקלו בהשלבת זבלים לבם ושמעון אומ' לבד"ם ופסק דאם טעם ראובן בבר
בבדי לריך שמעון לישבע : יוד אבל אם אלקו ובשאר הבבר מתחלה לא' אלא שנתן בל"ל ובס"א נרם ובלבד שנתן : יא יב
לבעל הבבר ד"א פי' מיירי בדבלו אחדדי ובמ"ם לבני זה ע"ש :

קעד א אם בית' בולן שוה לנמרי מבני שם בחה מיבי שבא זה על זה בעידית ויבורית או בית השלמין ובית הבעל או סמוך לבבר
הא"ד שאומר תנו לי אלקי מבד שדה שלי ובדמשיב : ג מדת סדום זה בהנה וזה אינו אסר : ד ויש אומרי' דאין שומעין לו פי'
ויבול לומר לו בחלוק בנורל וא"ל דאין בוה מדת סדום דיש לו זבות בנורל דאם יפול הנורל לזה בין שתי השדות הרשות בידו אלא שלא יחליף
עתה אם לא בדמים יקרים מ"ה יפילו נורל אולי יניע לידו אותו זבות : ה אלא צריך להעלות בדמים ז"ל הטור ואיבו אם אבא הוא יבול
לאחו' מעילוי ולומר אבי אתן בה בה בך ובך מעט יותר מהוויו או אתם תבקשוהו בבבך ובך ובסם לא ירלו בה ותשארה לו באותו הבוס עכ"ל :
ו או קרוב לדרך בן הוא ל' הרמב"ם ובנמרא איתא קרוב לנגר ובתב ר"י הרמב"ם פי' נגר דרך אל' בקע' בנרי בריתא ומפני שם
מעליותא להשדה שהיא קרובה לדרך ועת"ם בסמוך ס"ג מוה ובפרי' ודרי' בתבתי דנראה מובא דבר הרמב"ם פי נגר הוא יאור (ובמ"ם
שאר הפוסקים) שפוסין בעלי השדות שביבות הנהר מריבין מריבין ומוסבין המים מהנהר לשדות'בן וע"ם המים הנמשך דרך הבריבין
בקרא' דרך ע"ם : ז אבל הרע בלא שומא ישול כו' בל"ל וכן הוא שם בחיימוני וכ"ב הטור בשם הרמ"בם ות"ם לפני זה תנו לי בשומא
שלי בשומא ל"ד בחלק שלי ואע"נ דהרמ"בם ס"ל דיבול לומר לא ניבא ליה בחתנה דבתב ושובא חתנות יהיה ובמ"ם הטור
והמחבר בשמו בסי' קע"ח ס"י א' ב' ב' יאח' הבני לא ניבא לי ליקח הטוב בחתנה וחתנות אין לי ליקח הטוב ואיתן לך היתרון אלא בפיל
נורל שאני הבא דלא חתנה מיקרי דוב ניבא ליה בוריבית בדי שיהיו ברותיו בחובות זו לזו יותר משיקח לחלקו חלק הבני הבירות : ח
שומע' לזה שאומר לחלוק בו' הטור מסיק ובתב ע"ז ז"ל ואפי' אם יאמר הא' אני רוצה שיחלקו בל בדה ובדה אולי יטול חלקי בחמבא
ויבים שמור יותר (והבני יצרך לבחור בני שומרים לבני חלקיו שבקלות) אינה טענה עכ"ל וכוה מהבתרא ובפ"ר :

ו ואין בבלקיות זה מזה

ג (בס נרמב"ם דין י"ב) האחים שחלקו ו הרי הם בלקוחות
זה מזה ז (ד) ואין להם זה על זה דרך ולא סולמות ולא
חלונות ולא אמת המים שבינן שחלקו לא נשאר לא' מהם זבות
בחלק חבירו ח אע"פ שהיה מקורם וה"ה לשנים שקנו שדה
בא' וחלקו לא נשאר לא' מהם זבות בחלק חבירו אבל שנים
שקנו שדה משני אנשים או משני אחים שהיה נודע תלק בל
אחד והיו מחזיקים בנזקים אלו אין לאחד מהם להפסיק אמת
המים ולא לשנות דבר מהנזקים שהחזיקו בהם המוכרים •
(בן פי' המגיד משנה)

הגה (רשב"ם) כ' שחלקו אחר ונשאר בתר מים חיים בחלק
אחד מהן ונשאר רשות לשני לשתם בו ומתקלקל הבתר
על שניהם לתקנו ואם בעל אולא חזקת השני לענין זה דאין לו
עוד דרך לשאוב משם אבל מקום הבתר לשניהם ו אבל אם חלקו
ונשאר בתר מתחילה לאחד בלבד (אלא) שנתן רשות לשני
לשאוב משם אם בעל אולא חזקתו לנמרי ואין לו עוד חלק בבתר אלו אחר ותקנו :
ד אחים שחלקו ועלה חלק אחד מהם כרם ולשני שדה הלבן יא (ג) יש לבעל הכרם ר'
אמות בשדה הלבן להפך בו מחרישתו :

קעד אחים או שותפין או בבור שבאים להלוק ובו ה' סעיפים :

א (ג' רמב"ם פי"א מבבנים) האחים או השותפין שבאו לחלוק השדה ולישול בל אחד חלקו
אם היתה בולה שוה לנמרי ב חולקין לפי המדה בלבד ואם אמר אחד תנו לי חלקי מצד זה
כדי שהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הבל שדה א' שומעין לו (ה) ובופ' אותו ע"ז שעיבוב בדבר
שזה ג מדת סדום היא ד (וי"א (סור נסס הרא"ם) דאין שומעין לו ה אלא בדין לבעלות בדמים בד
פיתרבו מבייריו (ב) וי"א דאורי ספק וכל דאלים גבר) (מרדבי פ"ק דב"ב נסס הבר"ם) אבל אם היה חלק אחר
מסבה טוב או קרוב לנהר יותר ו או קרוב לדרך ושמו אות' היפה בנגר הרע ואמר תנו לי בשומ'
שלי מצד זה אין שומעין לו אלא נוטל בנורל אמר להם תנו בשומא שלי מצד זה חצי מדתה ז
מהצד הרע (בלא שומא) ושול אתה מהצד הטוב כדי שיהא חלקי סמוך לשדה שלי
שומעין לו :

הגה (סור פ"ג) כיון בבאן שני סדות האחד אומר לחלוק בל שדה ושדה והאחד אומר לחלוק שדה
נגד שדה ח שומעין לזה שאומר לחלוק שדה נגד שדה ודוקא שאתיהן שוות ואין נפקותא
בחלוקות השדות לחצאין •

אבל

בבשדה הלבן שם מיירי דוקא דחלקו בשומא ועילוי ונתן בעל הבבר לבעל השדה מה שעודף הבבר על השדה דאחרי' דנם הבי ד"א בבלל
העילוי בם ולא דאיירי הטור והמחבר בבן בחלוקה בלא שומא ובס"ד בחלוקה בשומא י"ל דבקא בבל א' רבותא דבאן אשמועינן רבותא
דבבה"נ דחלקו בלא שומא הרשות בידו להפיל עליו לנמרי וכן באיבך ובס"ד בא"ל רבותא דאע"נ דחלקו בשומא שאם וה"א דאין אלו
בד"א בבלל השומא כיון דיכול בעל הבבר להבנס בתוך שלו ולהניח ד"א מקרקע של הבבר להבף בו מחרישתו בא"ל ובע"ר ודריבה מ"ם
עוד תוה בהוכחות הדברים הללו ובייסוב דברים הבראין בסתרין זא"ז : ח אע"פ שהיה מקודם והשבם דמתחלה היה הבל של
אביבן ולא היה עליו שם מוזיק בחה שבבר דרבו או העמיד סולמות תוה לזה משא"כ בתה דבבנה או מעמיד בחלק בשני ומוזיק לבבירו
ומ"ה מסיק ובתב דאם בשנים קנו מהשנים דהיו מוזקין זה לזה אוי נם אלו הלקוחים מהן קנו זבותן ועמדו בחקומן : ט ובתקלקל
הבבר בו' ובתב עוד שם בשם טעם ראובן על שמעון שהוא קלקלו בהשלבת זבלים לבם ושמעון אומ' לבד"ם ופסק דאם טעם ראובן בבר
בבדי לריך שמעון לישבע : יוד אבל אם אלקו ובשאר הבבר מתחלה לא' אלא שנתן בל"ל ובס"א נרם ובלבד שנתן : יא יב
לבעל הבבר ד"א פי' מיירי בדבלו אחדדי ובמ"ם לבני זה ע"ש :

קעד א אם בית' בולן שוה לנמרי מבני שם בחה מיבי שבא זה על זה בעידית ויבורית או בית השלמין ובית הבעל או סמוך לבבר

או סמוך לדרך ובמ"ם בסמוך ומ"ה דקדק ובתב שהיה שוה לנמרי : ב חולקין לפי המדה בלבד פי' וא"ל לבעלות
הא"ד שאומר תנו לי אלקי מצד שדה שלי ובדמשיב : ג מדת סדום זה בהנה וזה אינו אסר : ד ויש אומרי' דאין שומעין לו פי'
ויבול לומר לו בחלוק בנורל וא"ל דאין בוה מדת סדום דיש לו זבות בנורל דאם יפול הנורל לזה בין שתי השדות הרשות בידו אלא שלא יחליף
עתה אם לא בדמים יקרים מ"ה יפילו נורל אולי יניע לידו אותו זבות : ה אלא צריך להעלות בדמים ז"ל הטור ואיבו אם אבא הוא יבול
לאחו' מעילוי ולומר אבי אתן בה בה בך ובך מעט יותר מהוויו או אתם תבקשוהו בבבך ובך ובסם לא ירלו בה ותשארה לו באותו הבוס עכ"ל :
ו או קרוב לדרך בן הוא ל' הרמב"ם ובנמרא איתא קרוב לנגר ובתב ר"י הרמב"ם פי' נגר דרך אל' בקע' בנרי בריתא ומפני שם
מעליותא להשדה שהיא קרובה לדרך ועת"ם בסמוך ס"ג מוה ובפרי' ודרי' בתבתי דנראה מובא דבר הרמב"ם פי נגר הוא יאור (ובמ"ם
שאר הפוסקים) שפוסין בעלי השדות שביבות הנהר מריבין מריבין ומוסבין המים מהנהר לשדות'בן וע"ם המים הנמשך דרך הבריבין
בקרא' דרך ע"ם : ז אבל הרע בלא שומא ישול כו' בל"ל וכן הוא שם בחיימוני וכ"ב הטור בשם הרמ"בם ות"ם לפני זה תנו לי בשומא
שלי בשומא ל"ד בחלק בשני ומוזיק לבבירו ומ"ה מסיק ובתב דאם בשנים קנו מהשנים דהיו מוזקין זה לזה אוי נם אלו הלקוחים מהן קנו זבותן ועמדו בחקומן : ט ובתקלקל
הבבר בו' ובתב עוד שם בשם טעם ראובן על שמעון שהוא קלקלו בהשלבת זבלים לבם ושמעון אומ' לבד"ם ופסק דאם טעם ראובן בבר
בבדי לריך שמעון לישבע : יוד אבל אם אלקו ובשאר הבבר מתחלה לא' אלא שנתן בל"ל ובס"א נרם ובלבד שנתן : יא יב
לבעל הבבר ד"א פי' מיירי בדבלו אחדדי ובמ"ם לבני זה ע"ש :

ע אבל אם הא׳ טוכה כסוס לד כטור כתוב כאן שמצד אחד
ים כהרא ומצד השני כנר קטן ע״ם : יוד לו שאחד
ים לו מצר אצל השדות מצר פי׳ שדה וכ״כ הטור דראובן ים לו
שדה אצל א׳ משדה השותפות כנס

שותפות

ומנקש ב שיצלוק כל
ב שדה ושדה
לארכ׳ שלו
לפיו׳ עכ״פ
יניע חצי
שותפות חלקו שמו׳

לאחר שדה שלו משא״כ אם
יחלוקו שדה כנגד שדה דאפשר
שיפול לגורל שדה השניי׳ שרחוק
מהשיכו שיש לו ככר וכ״כ הטור
ועפ״ר מ״ש עוד מזה : יא
כושל ב׳ חלקיו כאחד ל׳ הטור
אם יש שני אחין וא׳ ככור חולקי׳
בנכסי אביהן לג׳ חלקים ואלק
האחצעי הוא של הבכור עכ״פ
ויפלו גורל על ב׳ חלקי׳ האצוני׳
ואיזה שיפלה לגורלו ישלנו עם
של האחצעי שבגדו ויהיו שני
חלקיו יחד ונלפינן לה מקרא
דכתיב פי שנים דמשמע דשני
חלקיו יהיה כפה א׳ ואלק
א׳ וא״ל להרמב״ם דאפי׳ אם של
האחצעי הוא טוב יותר מא׳
מחלקי הקנוות אפ״ה ישלנו
הבכור עם א׳ מחלקי הקנוות
דאל״כ קרא דשני שנים ל״ל הא
בל״ה דינא הכי לדעת הרמב״ם
דכופי׳ על מדת סדום ונותנים
לו חלקיו יחד וכן כיצד דמפי׳
ואקמר דא״ל ליתן לו חלקיו יחד
מיירי כשאל׳ האחצעי הוא יותר
טוב דאל״כ היו כופי׳ על מדת
סדום ומפי׳ מור״ם וכתב דיש
חולקין והוא הרא״ש ופייפתו
הנ״ל דס״ל דבלא קרא
לא היו כופין אף אם החלקים
שווים משום דיש לו לאיחד זכו׳
בהגורל כנ״ל ומחילה דכיצד
אפי׳ כשווי׳ אינו נושלן יחד :
יב אבל היכם שאל׳ כו׳ כנ״ל
ור״ל כשמת אחד מהאחין ואש
השני מייכם אשתו ואש בשל׳
בחלתו ונושל חלקו ואל׳ אחיו
המת אינו נושלן כיחד וה״ע דלא
עדי׳ מהאי דאתי תמתי׳ ואש״נ
דקראו התורה בכור היינו לענין
שיטו׳ שני חלקי׳ ולא לענין שיחל׳
יחד ועפ״ר : יג וכן אם היה
לפשוט שדה כו׳ ז״ל הטור כנון שיש לפה כ׳ שדות הא׳ כ׳ ידות של אברהם ופשוט מצרן לגדולה י״ל אחלו׳ עמך כדי שיגיע חלקי קרוב
לשדה שלי : יד שהיה הנהר מקיף לה מורש ונפו׳ ... והדר׳ כו׳ בכר כתבתי בס״נ דהכ״י פי׳ דרך כפשוטו ובהרא׳ לי שפירושו
אחר והוא נהר קטן ואל כל פנים ניורו הוא כוס
אחד נהר ומצר השני דרך לכך כתבו הלריך
מו תנו׳ הבני שמצד זה שהוא כו׳ היינו
שדות כמ״ש המחבר כס״א ומור״ם כתב שם
שנים שקנו כו׳ עד אבל נ׳ שקנו כו׳ כטור כתבאר דזהו
קרא עפ״ר : יז האחים שבאו כו׳ עד שותפין לו כזה נם הרמב״ם מודה ולא פליג אהרא״ם כם״א אלא כשרוצים להתלותו
בלמי שיש לו שדה כגדו ואינו אומר לו אני אקנו באותו סך או קשה אתה :

ורש״י והטור לא פירשו הגמרא שהגהר הוא מבני נדדין אלא מנד
לאו׳ אותו על שמונה אלקים כדי שיהיו שניהן שוי׳ כו ועפ״ר
דוקא לדעת הרמב״ם שס״ל דזהו בכלל אחר׳ כופין על מדת
דים חולקין על זה וכאן לא כתבו ואמר אמ״ש שם : טז
נלמד מדין בכור ופשוט ויכם הנ״ל ולא אמרינן דשאני התם דנלי
קרא בפ״ר : יח האחים שבאו כו׳ עד שותפין לו כזה נם הרמב״ם מודה ולא פליג אהרא״ם כם״א אלא כשרוצים להתלותו
בלמי שיש לו שדה כגדו ואינו אומר לו אני אקנו באותו סך או קשה אתה :

קעה א וכולם חשבון אחד ושוים לאפוקי אקנת טוכי ואקנת אקולי ופרש״י יש זוזי משקלם קל וגורותם יולא בהולאה
והורגלו כה יותר מגורת זוזי אחרת אף שמשקלם יותר ואותה משקלי׳ יותר מכיכין לאי שטוק׳ אבל אם פרם כמאוכים :
ב כותבי׳ לפס אלקס כו׳ ע״ל אפ״ע ח״ם הטור והמחבר שם״ם מוש : ג לבטל הסלוקה שאינלאי מלתא לאחרת שלוקה בשני
פיתה :

ב חולקין כל שדה לשנים כו׳ ולדעת הרמב״ם הכ״ל לריכי׳ ליתן לו כל
פשדה שאבל מצר אלו והטור קאי לדעת ר״ת וק״ל : ד אחרת מלוה את כו׳
פיין בתשו׳ מהרא״ן שטון פיתן קכ״ם :

קעה ג חותפין לו לבטל הסלוקה כו׳ וזה אחי בדעת הפאר שבפיתן
קפ״ר ה״ם נים לתמוה למה לא הביא דעת הים חולקין ופיין
בכ״י כל הרא״ם וכ״ם ורו״ק : ה
שני אחים שחלקו כו׳ :

כתב בהגה׳ אשר״י ס״ם הכונה
אריסים דבר זיזא אפקיר
נבי חד נר נם ליסרא דשבא מת בר
זיזא ומת אריסים ומיו לבר זיזא בנים
גדולים וקטני׳ והורא ר׳ ישמעאל בר״
יוסי ליתן חצי הזה לבני בר זיז הגדולים
ומחצי יהא חוזה מר שיבדילו אקטנים
ובשמה ר׳ ישמעאל ב״ר יוסי בא
אחשבה לפני ר׳ מייא ואורא ליתן חצי
הנשאר לבני האבי׳ וחצי שזכו בו בני
בר זיזא הגדולי׳ לא יחזירו לבני
האבים שם״ם ב״ר זכו ונם לקטנים לא
יתנו כלום אא״ז אבל״ל והאחשבה הזה
הוא נירושלמי הוגא בריי״ף פוק ב׳
שבונם ון״ל שם אחו הריחרון דקיקים
לרברנים נחלוק אחכון יכולין לאומר
לאו אריסים אנשנו אחר ר׳ יצחק ליה
בין דקיקים לרברנים אלא כחי שניתן
לו אחנה אבל״ל ואשמע לי דר׳ יצחק
אליג וכס״ב אשבחן בשמה דוכתי
בירושלמי לשון אחר דבי אלוני דאוא
אלונא׳ וקאמר דאין חילוק בין דקיקי׳
לרברנים אלא כחי שניתן לו לבר זיזא
אחנה ואל״כ בריבי הגדולים לחלוק
עם הקטנים ואפשר נם הנה׳ אשר״י
הביאו כן רק שאקנו הגדולים לא יתנו
כלום כיון דאוי אלונא בירושלמי
אל״ה ס״ל הגדולי׳ מוחזקי׳ ואל״ה ליתן
כלום לקטני׳ ולפי זה היכו דתפסו
הקטנים בנוכי דאחבי הנים׳ כאלונא׳
דרבוותא אין חוביאין מידם אחבי -
ואחרש״ל כתב בפ׳ הכונם סי׳ ל״ב ז״ל
ובנים קטנים אל בר זיזא אין לאם דין
עם הגדולי׳ בשבור אחנים אחרי הוא
כאלו ניתן לאם אחנה אל כחו אחבאו
מניאם אל״ל הראא אחבנין הבר׳ יצחק
נחי לא זכו
הקטנים

קעה אחים שרצו לחלק וכל דיני דבר מצרא וכו׳ ס״ג סעיפים :

א * (ג׳ רמב״ם פ״ם מחלוחין ד״ם) לא היו כאן כל האחי׳ ואותו שלפנינו מבקש לחלוק חולק בפני
ג׳ אפי׳ הם הריוטות ובלבר שיהיו נאמנים ובקיאים בשומא ואם חלק בפחות מג׳ לא
עשה כלום ואם היו מעות ד וכולם משבע אחת ושוים א״צ ג׳ אלא שנים לראיה בעלמא :
* (כן פוא בס״ם פ׳ מ״ז כאן)

הנ״ם וכן אם היו הנכסים מופקדי׳ ביד אחר ובאו מקנת הסלים ב נותנין לאם אלקס בדרך הנזכר
* (מרדכי פרק המפקיד וס״ל סי׳ פ״ז ס״ם) :

ב * (סור פ״ם בשם הרא״ם) אם א׳ שחל׳ זה בפני ג׳ שלא בפני אחיו בא אחיו ואם׳ אותו החל׳ שזה
בעיני יותר ואני אוסיף רמיס יותר ממה ששמתם אותו (ה) שומעין לו לבטל החלוקה -
אבל אם בא — לבטל החלוקה בלא טענה ולומר נפיל גורל אחר אין שומעין לו :

ג (ב) שני אחים שחלקו ואחר כך בא אח שלא היו יודעים בו בטלה החלוקה ואפילו שהיה
להם שלשה שרות ונטל

ונטל כל אחר מהם אחת מהן והשלישית הלקוח ביניה׳ וכשבא האח השלישי ד נפל חלקו באותה שחלקו ביניהם לא נאמר ישאר כל אחר מהם בשלו אלא איזה מהם שירצה (ג) יכול לבטל כל החלוקה ויפילו גורל אחר לכולם ואפי׳ נתרצה האח השלישי ליטול מעט מזה ומעט מזה בלא גורל אפילו הכי כל אחר מהשנים יכול לבטל החלוקה כיון שהיתה בטעות ס (סור ס״ב כסס ס״ר יונה) :

ד וכן אם כא כ״ח של אביהם וגבה חובו מחלקו של אח׳ מהם ה כגון שעשאו אפותיקי בטלה החלוקה וחולקין חלוקה אחרת :

הלכות מצרנות

ה ו (ד) אחר מן האחים או השותפים שמכר חלקו לאחר שאר האחים או השותפים מסלקין ללוקח וי״א ס (סו״ס כסס הרא״ש ור״י מגרמיזא) שאפי׳ (ה) אם הוא מצרן מסלקו השותף (או המתין זכן עיקר) :

ו המוכר קרקעו לאח׳ בין שמכרה הוא בין שמכר שלוחו בין שמכרו ב״ד יש לחבירו שהוא בצד המצר שלו ליתן רמים ללוקח ולסלק אותו ואפי׳ הלוק׳ ת״ח ושכן וקרו׳ למוכ׳ והמצרן ע״ה ורחוק מן המוכר המצרן קודם ומסלק את הלוקח : הגי״ס ס (תשובת מיימוני סוף הל׳ קנין סי׳ ל״ב) ואפילו אם אומר המוכר קודם שמוכר למצרן לא אמכור כלל אם״ס קנס המצרן ז בעל כרמו של מוכר :

וזה הלוקח הרחוק חשוב כשלוחו לכל דבר ועידי הקנין של לוקח יכתבו שטר קנין בשם המצרן ואין צריכין קנין אחר וכן אם הוקרה צריך ליתנה לו כמו שקנאה ואם הוזלה צריך ליקח אותה כמו שקנאה ח אם חפץ בה ואם תיקן בה והשביחה ה״ל כיורר ברשו׳ ושסין לו ט וירו על העליונה ס (סור ס״י כסס נמן) ואי בתר דתבעיה (השביחה) הוי ליה כיורר שלא ברשות ואם עקר סמנה נטיעות או קלקל י מנכה לומן הרמים מה שקלקל ואפי׳ קלקל קודם שיבוא המצרן ואם אכל פירו׳ אותם שאכל אחר שבא המצרן והביא מעות לסלקו צריך לשלם ושאכל קודם אינו צריך לשלם ואם לזה הלוקח קודם שבא המצרן יא אין שעבור הב״ח חל עליו ואינו טורף מהמצרן :

ז קנאה הלוקח במנה והוא שוה מאתים אם היה נותנה כן לכל ארם כגון שמוכ׳ מחסת רוחק לא יתן לו המצרן אלא ק׳ ואם לא היה נותנה כן לאחר צריך ליתן לו ר׳ ואם טען הלוקח שלא היה נותנה כן לאחר והמצרן אומר שהיה נותנה כן לאחר יב (ו) על המצרן להביא ראיה :

ח ס (ר״ן פ׳ המקבל כסס רמב״ן וסמ״ה פי״ל מהכנים) אם מכרה לו יג בהסתנה לית בה משום רינא דבר מצרן אא״כ המצרן רוצה לפרוע מיד : (או מפין המוכר מקפיד ורוצה להמתין למצרן) ס (עיין כר״מ סכ״ב לדעת הסור סי״ג ורא״ם)

ד נפל חלקו כאותו כו׳ כגון שכתבו הנ׳ שדות הנ׳ קלפים ונטל האחד הכא אתה ח׳ מהקלפי׳ ויש כתו׳ בו הסדה שנסלק ביניה׳ לא אחרי׳ הרי נסתלק זה בסדה זו ויש אר כ״ל בטלו דכאן שכאו ליטול מה שירצו מהכיס שהני :

ס כגון שעשאו אפותיקי כו׳ כ״כ נ״כ בטור ור״ל דאי לאו הכי לא הוה נוהב כל אחו׳ מבא׳ לכל ודין האפותיקי נתבאר בטור ובדברי המחבר בסי׳ קי״ז ע״ש מיהו בלא אפותיקי מצינו בחי שנוכ׳ כל אחו׳ מא׳ כגון שלא בנים לאחו׳ אלא בשיעו׳ שדה א׳ ואז אינו יכול לדחותו שיגבה מני אחו׳ מהשני׳ וכמ״ש הטו׳ והמח׳ בס״ס ק״ו . א״כ כגון שהשני׳ בטל אלא ירושתו במקום אחר ואין הב״ח מחויב לגבות מחה שהניח בלוח במקומו׳ אחרי׳ וכמ״ש הטו׳ והמחב׳ בס״ק א׳ והטו׳ והמחב׳ קנרו כאן ומכו אח״ם במקומו׳ הנ״ל שהוא מקוח מקוח דינם ועפ״ר :

דין מצרנות

ואחד מן האחין שותפין שמכ׳ אלקו כו׳ כלל שעשה דמצרנו׳ שבשיטן זה הוא מדבת׳ רחמנא ופשיט הטוב ויישר למדנו מחכו שחפץ הש״י שיעשו בני אדם זה עם זה לבנים מטור׳ דדין כגון זה דאף שקדם הלוקח וקנה שדה א׳ כיון שהפסר לחבי׳ לוקח לקנות במקום אחר וכעלי שדות שסביב אותו שדה שנמכר יש שיכות׳ וזיקות׳ בקנייתם לנפשם כדי שיהיו שדותיהן סמוכות זו לזו וא״כ תקנו חז״ל שיכולין א׳ מבעלי הסדו׳ שסביב׳ לסלק הלוקח וזן נקראי׳ מצרנים מטעם שעומדים בסדותיה׳ על מצר שדה זו הנמכ׳ ושתיל הטור והמחבר דיבו בא׳ מן האחין כו׳ וכוונתו דל״מ כשי׳ לשני אחין או לשני שותפין שדה א׳ ומכר א׳ מהן אלקו לשלישי בזה פשיט׳ דיכול השותף או האח השני לסלקו דהא בשיסלקו יפד יהיה אלקו המוכר לזה המלק שמכר השני אלא אחי׳ הן נ׳ ד׳ שותפין או אחין בשדה זו ומכר א׳ אלקו א׳ מהשאר׳ מסלק להלוקח ואין הלוקח יכול לומ׳ לו אמה בשהסלקו יפול אלקך רשות מחלק זה שקניתי ממנו נמצא שאינו מצרן דח״מ בשתא דלא אלקו שם מצרן עליו בכל השדה ולא עוד אלא אפי׳ אם זה הלוקח הוא מצרן לזה השדה אינו לו שדה המוכר לו אלא אלקו אלקו בשותף דעדיף כמו מצרן דעלמא׳ מפני שכל זמן שלא אלקו ים לכל א׳ אלק בכולו וכרי מה שמכר הא׳ נאלו מכר אלק של זה שכא לסלקו . ויש לתמוה על המחבר לזה כת׳ הא׳ דינא בסס י״א דלא מצאתי מי שסלק ע״ז ועפ״ר : ז בעל כרמו של המוכר וכיינו דוקא בדלית ליה פסידא למוכר המכירתו לחמצרן שהוא רוצה לקנותו בכל מכין כמו הלוקח דהל״כ אין זה רבלל עשיית הטוב ויישר ואפי׳ בדלית ליה פסיד׳ לא תקנו דין מצרנות על המוכ׳ אלא הלוקח שיתמיד ידו מקנייתו ומחילה יצטרך המוכר למכור לזה המצרן וכמ״ש הטור והמחב׳ כל זה בסחוך מסעיף כ״ג והלאה ע״ש : ח אם אמר בה דוה בשום דאין הלוקח יוכל לכפו׳ לחמצרן שיצטרך לטורר ולקנותו ממנו הן שהוצלו הו לא הוצלו : ט וירו על העליונה פי׳ כמ״ש הטור והמחבר בסי׳ קע״ה ועפ״ר : יוד מנכה לו מן הדמים שקלקל קודם שבא המצרן לסלקו ולא דמי לפירות שאכל קודם שבא המצרן שכתב אחר זה : דהתם לא קלקל בשדה ובשדה עומד׳ לאכול פירותיה למי שבשד׳ בידו משא״כ זה שקלקל מטוייה ואין המצרן צריך ליתן לו שפי מדמי טוייה : יא אין שיעבו׳ הב״ח כו׳ עפ״ר אם כך נתן המצרן מעותו לסלוקה וכ״ש בשעדיין המעו׳ ביד המצרן דאז אין בסידא לבע״ח ליכנס דמי הלוואתו מהמצרן מהדמי׳ שהכין ליתן לסלוקה : יב על המצרן להביא ראי׳ דהלוקה הוא מוחזק בה וכוה נראה דכ״ש מודי׳ אף לסוולקים בכיונא בזה כמ״ש הטור בסעיף ס״ו שאני הכא דאין דרך העולם לאחוב בפעות מטוייה ובודאי מטוס שיבוכו דוס הלוקה בשינו הוא המחבר לו בזו ועפ״ר : יג בפתחנ׳ ליה בה כו׳ משום דיכול המוכר לומר הלוקה בוא לי ובודאי יפרע לו לומנו׳